

Graduat en Educació Secundària

Mòdul opcional

8

Viure en democràcia

Àmbit de les Ciències Socials
i de la Participació

G₂ R₁ A₁ D₂ U₁ ï₁ ' S₁

ARA EN SECUNDÀRIA

Viure en democràcia

Àmbit de les Ciències Socials
i de la Participació

G₂ R₁ A₁ D₂ U₁ ï₁ S₁

ARA EN SECUNDÀRIA

Col·lecció **GRADUÏ'S. ARA EN SECUNDÀRIA**

Mòdul opcional 8 **Viure en democràcia**

Àmbit de les Ciències Socials i de la Participació

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació i Universitats

Edició **Servei de Difusió i Publicacions**

Coordinació **Subdirecció General de Formació de Persones Adultes**

Equip de redacció **Joan Zapatero**

Il·lustració **Jordi Alba, pàg. 39, 41**
Agustín Gutiérrez, pàg. 16, 38

Fotografia **Roger Rovira, pàg. 15, 19, 69, 72**
Arxiu fotogràfic de L'AHCB, pàg. 43, 71
Intermón Oxfam, pàg. 42, 96
S.O.S RACISME, pàg. 98

Muntatge **TIMIT 2003**

Recerca i cessió dels drets d'imatge **Ciència Activa**

Agraïments **Parlament Europeu**
Intermón Oxfam
S.O.S RACISME
Arxiu fotogràfic de L'AHCB

Impressió **Gràfiques Cuscó, SA**

Es prohibeix la reproducció total o parcial d'aquesta obra, per qualsevol mitjà o procediment, compresos la reprografia i el tractament informàtic, sense autorització prèvia i per escrit del titular del «Copyright».

ISBN: ISBN-84-393-7231-0
2a edició: setembre de 2006
Tiratge: 1.000 exemplars

Dipòsit legal: B- 46845-2006

SUMARI

ORGANITZACIÓ DELS MÒDULS I LES UNITATS	5
INTRODUCCIÓ	7
PUNT DE PARTIDA	9
UNITAT 1 QUÈ ÉS LA DEMOCRÀCIA?	10
QUÈ TREBALLARÀS?	11
CONTINGUTS	13
ACTIVITATS D'APRENTATGE	21
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	24
ACTIVITATS D'AVUACIÓ	25
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'APRENTATGE	28
SOLUCIÓ DE LES ACTIVITATS D'AVUACIÓ	31
QUÈ HAS TREBALLAT?	33
COM HO PORTO?	34
UNITAT 2 VALORS DE CONVIVÈNCIA, VALORS DEMOCRÀTICS	35
QUÈ TREBALLARÀS?	36
CONTINGUTS	37
ACTIVITATS D'APRENTATGE	46
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	49
ACTIVITATS D'AVUACIÓ	50
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'APRENTATGE	53
SOLUCIÓ DE LES ACTIVITATS D'AVUACIÓ	56
QUÈ HAS TREBALLAT?	59
COM HO PORTO?	60

UNITAT 3 LA DEMOCRÀCIA A ESPANYA I A CATALUNYA	61
QUÈ TREBALLARÀS?	62
CONTINGUTS	64
ACTIVITATS D'APRENTATGE	74
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	77
ACTIVITATS D'AVUACIÓ	78
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'APRENTATGE	82
SOLUCIÓ DE LES ACTIVITATS D'AVUACIÓ	85
QUÈ HAS TREBALLAT?	89
COM HO PORTO?	90
UNITAT 4 DEMOCRÀCIA, JUSTÍCIA I PARTICIPACIÓ	91
QUÈ TREBALLARÀS?	92
CONTINGUTS	93
ACTIVITATS D'APRENTATGE	100
ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES	102
ACTIVITATS D'AVUACIÓ	103
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'APRENTATGE	105
SOLUCIÓ DE LES ACTIVITATS D'AVUACIÓ	107
QUÈ HAS TREBALLAT?	109
COM HO PORTO?	110
PUNT D'ARRIBADA. ACTIVITATS D'AVUACIÓ DEL MÒDUL	111
SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'AVUACIÓ DEL MÒDUL	114

A l'inici del **mòdul** trobaràs sempre dos apartats:

Introducció del mòdul:

És la presentació del mòdul i s'hi explica en quin nivell es troba, si és comú o opcional i en quines unitats es divideix. En aquest apartat et suggerim quins passos pots seguir per treballar les unitats del mòdul.

Punt de partida:

Et presenta els continguts del mòdul organitzats. Et donarà una primera visió del que treballaràs abans de començar les unitats.

Cada **unitat** didàctica està estructurada en:

Què treballaràs?:

Presenta les idees principals que veuràs a la unitat i els objectius que es pretenen i que al final hauràs d'haver assolit.

Bloc de continguts

Presenta el desenvolupament dels blocs temàtics de cada unitat amb alguns suggeriments que et faciliten el seu estudi.

Bloc d'activitats

ACTIVITATS D'APRENTATGE: Contenen activitats per tal que vagis construint i consolidant els aprenentatges així com assolint els objectius que es pretenen.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES: Són activitats que complementen les activitats d'aprenentatge amb l'objectiu d'ampliar i reforçar l'aprenentatge dels continguts i objectius del mòdul. No tenen bloc de solució perquè són propostes de treball que poden servir com activitats per a l'avaluació formativa del mòdul: parla'n amb el teu tutor.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ: Pretenen informar-te del nivell d'assoliment dels objectius proposats al començament en l'apartat "Què treballaràs?". Aquesta informació et servirà per identificar els continguts fonamentals i els objectius que no has assolit i que hauries de reforçar.

Bloc de solucions

SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'APRENTATGE: Són les respostes de les activitats d'aprenentatge. No les hauries de consultar fins haver fet totes les activitats d'aprenentatge proposades.

SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'AVALUACIÓ: Són les respostes de les activitats d'avaluació. No les hauries de consultar fins haver fet totes les activitats tant d'aprenentatge com d'avaluació.

6

Què has treballat?:

És una proposta d'esquema o de mapa conceptual que relaciona o resumeix els continguts treballats en la unitat. És una eina per facilitar-te la comprensió, la síntesi i el repàs dels continguts de la unitat.

Com ho porto?:

Presenta un quadre d'autoavaluació per comprovar si has assolit els objectius proposats a l'inici de la unitat o quins són els que hauries de tornar a repassar.

Al final del **mòdul** trobaràs un últim apartat:

Punt d'arribada:

Facilita l'autoavaluació dels continguts fonamentals treballats en el mòdul. Conté:

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ DEL MÒDUL: Inclou les activitats que permeten autoavaluar els continguts fonamentals del mòdul.

SOLUCIONS DE LES ACTIVITATS D'AVALUACIÓ DEL MÒDUL: Són les respostes a les activitats d'avaluació del mòdul.

El mòdul *Viure en democràcia* és un mòdul opcional per treballar en el primer o segon nivell de l'àmbit de les Ciències Socials i de la Participació del Graduat en Educació Secundària per a adults.

MODULS OPCIONALS	
6. Població d'avui i perspectives de futur	Nivell 1 o 2
7. Explorant i descobrint el nostre planeta	
8. Viure en democràcia	
9. Viatjar per Catalunya.	
10. Un món de ciutats	Nivell 2 o 3
11. Art i artistes	
12. Catalunya dins l'Espanya del segle XX	

Aquest mòdul està format per quatre unitats didàctiques:

Unitat 1 Què és la democràcia?

Unitat 2 Valors de convivència, valors democràtics

Unitat 3 La democràcia a Espanya i a Catalunya

Unitat 4 Democràcia, justícia i participació

És un mòdul on estudiaràs l'origen de la democràcia i els valors més importants que se'n deriven. També veuràs el procés de la democràcia a Espanya i a Catalunya i, finalment, la democràcia en relació amb la justícia i la participació.

És un mòdul fonamental per comprendre fets tan propers i quotidians com la realitat política i el sistema de participació que regeix els organismes, com és el cas dels Ajuntaments, de les Comunitats autonòmiques, dels Govern de l'Estat i dels Organismes internacionals entre altres.

Abans de treballar aquest mòdul, et recomanem haver assolit els coneixements dels mòduls comuns *Un llarg camí cap a la civilització*, *Del Feu a les Amèriques*, *La forja del nostre present* i *Reptes del nostre món*.

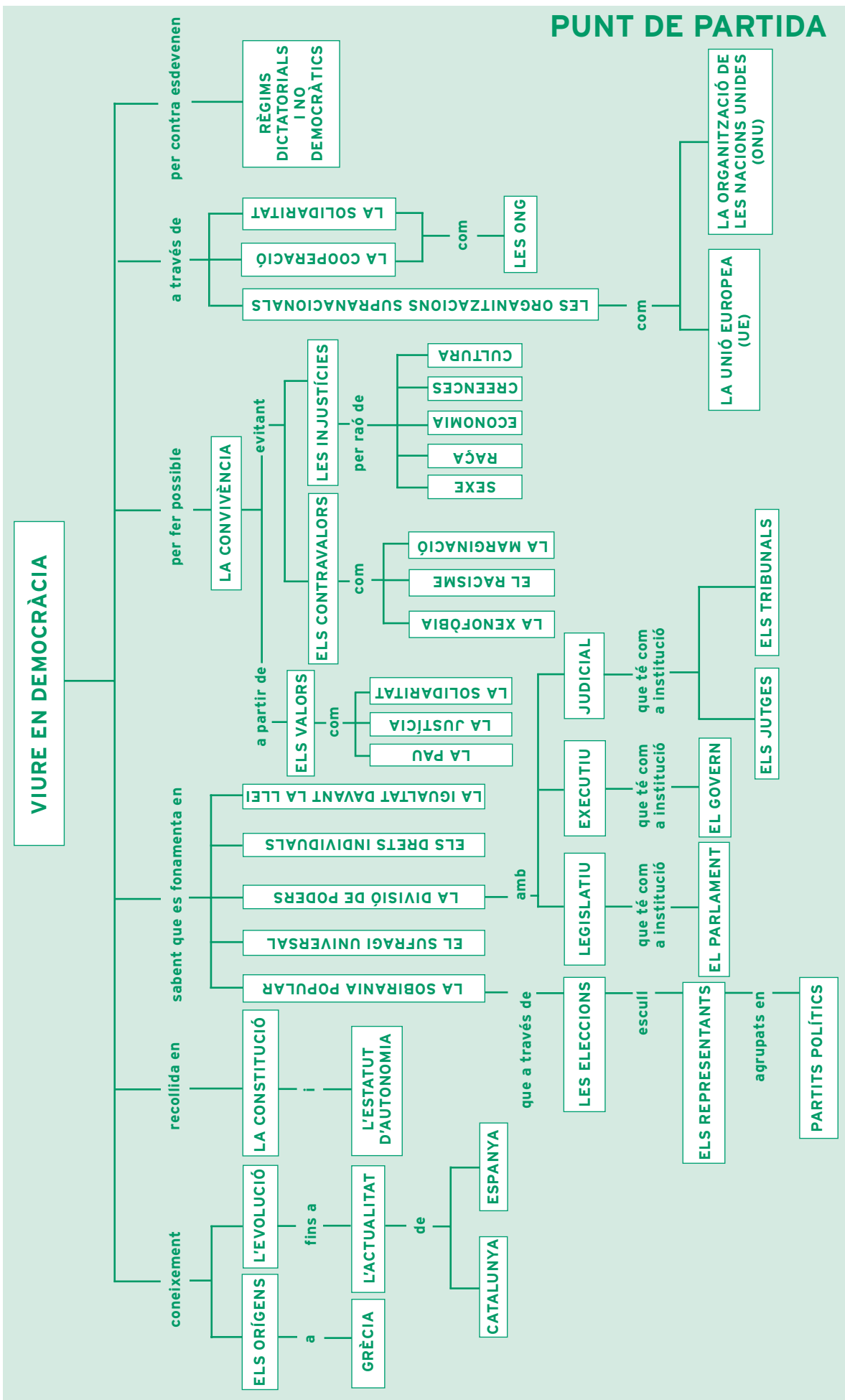
És un mòdul que té relació amb els continguts del mòdul opcional *Catalunya dins l'Espanya del segle XX*.

Et suggerim:

- Fer un primer cop d'ull als diferents apartats del mòdul que et situï en el que treballaràs.
- Escriure en un full apart tot allò que recordis sobre els diferents apartats que tracta cada unitat.
- Fer una lectura de cada unitat i realitzar les activitats d'aprenentatge a mesura que se't van recomanant. Això t'ajudarà a anar distingint les idees principals de la unitat. Recorda que subratllar, fer senyalitzacions al marge o fer un esquema de cada unitat et pot ajudar a entendre i estudiar els continguts que s'hi treballen. Explicar els continguts de les unitats a una altra persona és una forma efectiva de recordar el que has estudiat.
- Consultar altres fonts bibliogràfiques (enciclopèdies, material informàtic i audiovisual, informació d'internet, etc.) que et permetin ampliar la informació que vagi sortint a cada unitat del mòdul.

- Fer un repàs del que has vist al llarg de la unitat. L'apartat **Què has treballat?** t'ajudarà a fer-ho.
- Respondre les activitats d'avaluació de la unitat per tal de veure els coneixements que has anat assolint.
- Reflexionar, a través de l'apartat **Com ho porto?**, et permetrà conèixer allò que has après a la unitat i el que hauries de tornar a repassar.

Viure en democràcia i conèixer millor el sistema democràtic en el qual vius i participes com a ciutadà t'ajudarà a entendre la importància de la democràcia: si tots participem, tots decidim.

Unitat 1

QUÈ ÉS LA DEMOCRÀCIA?

què treballaràs?

En aquesta unitat treballaràs les idees principals següents:

- La democràcia és el règim polític en què el poder és exercit pel poble, que delega en els seus representants.
- La democràcia, que vol dir "govern del poble", va sorgir a l'Atenes del segle V aC.
- El sistema democràtic atenenc era restringit, només tenien dret els fills de pares atenencs majors de 20 anys.
- L'actual sistema democràtic s'ha anat configurant al llarg dels segles XIX i XX, i s'ha fonamentat en el parlamentarisme anglès del segle XVIII i a les revolucions americana i francesa.
- Els fonaments de la democràcia són: la sobirania nacional, el sufragi universal, la divisió de poders, els drets individuals i l'estat de dret.
- L'element clau d'un sistema democràtic és la celebració periòdica d'eleccions on els ciutadans escullen els seus representants a les diferents institucions polítiques.
- Els representants del poble s'agrupen en diferents partits o coalicions polítiques de diferents ideologies.
- Les principals doctrines al món occidental són: el liberalisme, el socialisme, la socialdemocràcia, el comunisme, la democràcia cristiana, el nacionalisme, l'anarquisme i el feixisme.
- A part dels partits polítics, han sorgit moviments socials que reivindiquen valors com el feminisme, el pacifisme o l'ecologisme.
- Els règims polítics que no respecten els principis democràtics se'ls anomena dictadures o règims totalitaris.

En acabar la unitat has de ser capaç de:

- Definir el concepte de democràcia.
- Descriure els orígens i l'evolució del sistema democràtic.
- Enumerar quins són els fonaments de la democràcia.
- Descriure el funcionament de la democràcia.
- Identificar les principals ideologies polítiques del món occidental.
- Identificar els principals moviments socials de l'actualitat.
- Diferenciar un règim democràtic d'una dictadura o règim totalitari.

1. Orígens i cronologia

Segurament hauràs sentit dir que unes eleccions lliures són la màxima expressió d'un sistema polític democràtic. Les eleccions són la "festa d'aquest sistema polític", la democràcia.

Etimològicament "democràcia" és una paraula composta d'origen grec, "*demos*" vol dir poble i "*cràcia*" govern. Per tant, la democràcia vol dir el "govern del poble".

La paraula és grega perquè és precisament a l'antiga Grècia on va néixer la democràcia.

La polis (ciutat-estat) d'Atenes va adoptar aquesta forma de govern al segle V aC. en temps de Pèricles. Però era una democràcia restringida. Només participaven els ciutadans homes i majors de vint anys. La dona no podrà participar de la democràcia fins el segle XX.

La democràcia atenenca tenia tres institucions:

1. **Les Assemblees:** eren reunions de ciutadans per decidir els afers públics.
2. **Els Magistrats:** eren funcionaris elegits per exercir el càrrec durant un any i s'encarregaven de fer complir el que decidia l'Assemblea.
3. **Els Tribunals de Justícia:** estaven formats per 6.000 ciutadans escollits cada any per sorteig i s'encarregaven d'impartir justícia.

L'actual forma de democràcia s'ha anat configurant al llarg dels dos darrers segles, sota l'impuls de les revolucions liberals, la lluita per aconseguir el sufragi universal i la millora de les condicions socials.

Cronologia bàsica de la història de la democràcia:

Segle V aC.: Sorgeix el concepte de democràcia i de govern democràtic a Atenes.

1688. Revolució anglesa: S'instaura la primera monarquia parlamentària d'occident.

1776. Revolució Americana: Molt influenciada pels principis de la Il·lustració.

1789. Revolució Francesa: Influenciada per la Il·lustració i per la Revolució Americana.

1830-1870: Revolucions liberals a Europa i implantació del capitalisme.

1871-1917: Instaureció del sufragi universal masculí als països occidentals. Organització dels sindicats obrers i dels partits polítics.

1917: Revolució Russa.

1917-1945: Es reconeix el dret de vot de la dona als països occidentals.

1948: Fundació de l'ONU. Declaració Universal dels Drets Humans.

1962: Neix Amnistia Internacional per defensar els drets humans.

1963: Martin Luther King encapçala una multitudinària manifestació per reclamar la igualtat dels drets civils pels ciutadans negres dels EUA.

1989: Caiguda del mur de Berlín. Fi de les dictadures comunistes als països de l'Europa de l'est.

1992: És abolit l'*apartheid* a Sud-Àfrica. Dos anys més tard, Nelson Mandela es converteix en el primer president negre de Sud-Àfrica.

• **Fes l'activitat d'aprenentatge 2.**

2. Els fonaments de la democràcia

La democràcia es fonamenta en:

- **La sobirania popular:** el poder polític ve del poble. El poble és sobirà ell directament o a través dels seus representants, escollits mitjançant eleccions. És aquest poble, doncs, qui elabora les lleis i estableix el seu govern i la forma de l'estat. En democràcia, l'estat pot estar governat per una república o per una monarquia parlamentària.
- **El sufragi universal:** tots els ciutadans i ciutadanes majors d'edat (18 anys a Espanya en aquests moments) tenen el dret de vot. El vot és sempre individual, secret i directe, mai pot ser delegat; és el principi establert des de la Revolució Francesa de "una persona, un vot".

- **La divisió de poders:** el poder no pot exercir-se només des d'una persona o institució. Per això es va establir el principi de la divisió de poders. Els pares d'aquest principi van ser, al segle XVII, John Locke i, al segle XVIII, Montesquieu. Es va aplicar per primera vegada a Anglaterra a partir de 1688.

En democràcia hi ha tres poders:

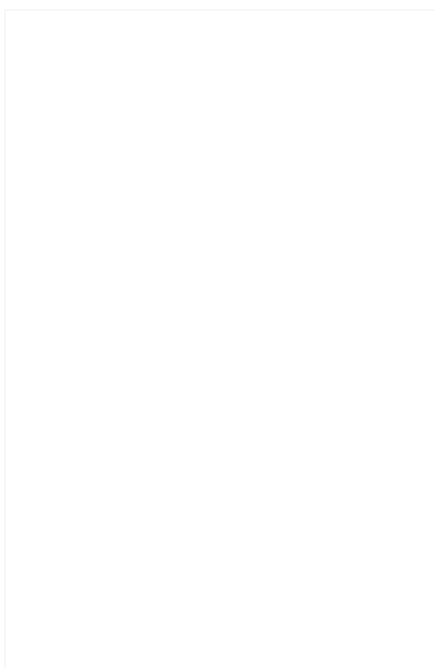
- **el legislatiu**, que elabora les lleis. La institució que el representa és el *Parlament*.
- **l'executiu**, que governa d'acord amb les lleis aprovades pel legislatiu. La institució que ho executa és el *Govern*.
- **el judicial** sanciona els incompliments de la llei i vigila pel compliment de les sentències. És exercit pels *jutges* i *tribunals* independents.

Les tres institucions (el Parlament, el Govern i els jutges i tribunals) s'han de controlar mútuament.

- **Els drets individuals:** tota persona disposa, emparada per la Constitució, d'una sèrie de drets individuals. Els drets més importants són la llibertat d'expressió, de religió, de reunió, de manifestació i d'associació. El límit de la llibertat individual és la dels altres.

- **Igualtat davant la llei:** tots els ciutadans tenen els mateixos drets i deures. També som tots iguals davant la llei. Això és el que es coneix com a estat de dret.

En un sistema democràtic tots aquests fonaments i tots els drets i deures dels ciutadans estan recollits en la *constitució* o *lleï fonamental*.

Parlament de Catalunya.

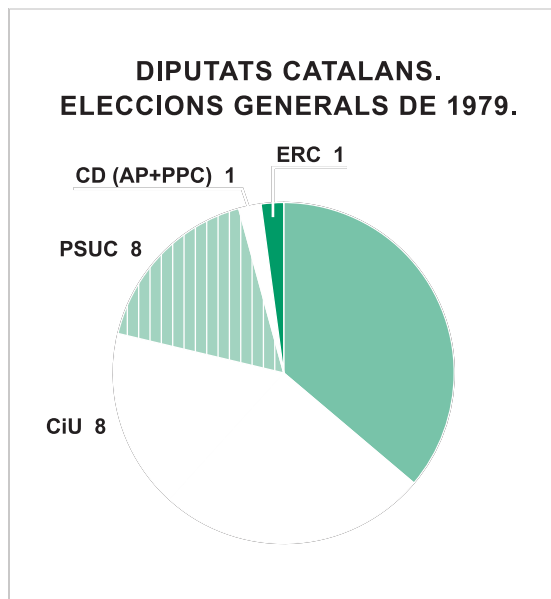
- **Fes les activitats d'aprenentatge 1 i 3.**

3. Les eleccions

Les eleccions són un dels elements claus perquè pugui existir un sistema democràtic. En les eleccions, els ciutadans escullen els seus representants a les diferents institucions polítiques.

En el cas d'Espanya les institucions polítiques són:

- **Les Corts generals (Congrés i Senat).** Les eleccions de les Corts són cada quatre anys. Són conegudes també com a eleccions generals.
- **Parlaments autonòmics.** Les eleccions són cada quatre anys. També se les anomena eleccions autonòmiques. En el cas de Catalunya és el Parlament de Catalunya.
- **Ajuntaments.** Se celebren eleccions cada quatre anys per elegir els representats del poder local.
- **Parlament Europeu.** Les eleccions al Parlament Europeu són cada cinc anys.

Els representants dels ciutadans s'agrupen en diferents partits polítics. Cada partit polític està definit per una ideologia segons la qual els seus dirigents proposen un programa que duran a terme si guanyen les eleccions.

Després d'una campanya electoral, que consisteix fonamentalment en propaganda, *meetings*, taules rodones, debats, etc., els ciutadans donen el seu vot lliurement al partit que creuen que s'identifica més amb la ideologia i projecte de país que ells tenen.

- **Fes l'activitat d'aprenentatge 4.**

4. Les principals ideologies polítiques

Actualment, al món occidental, les principals ideologies entorn de les quals s'han articulat els diferents partits polítics són: **el liberalisme, el socialisme, el comunisme, la socialdemocràcia, la democràcia cristiana, el nacionalisme, l'anarquisme i el feixisme.**

- **El Liberalisme:** des de sempre ha defensat la llibertat individual, la lliure iniciativa econòmica i la limitació del poder de l'estat. Adam Smith fou un dels principals ideòlegs d'aquesta doctrina. A partir de la segona meitat del segle XX, les idees liberals es van revisar i es va donar pas al Neoliberalisme, que defensa

limitar la despesa pública, reduir l'estat del benestar, privatitzar empreses i serveis públics, deixant que sigui el mercat qui ho reguli.

- **El Socialisme:** va tenir els seus orígens a la Revolució Industrial. Grups polítics, anomenats socialistes, junt amb els sindicats van començar a reivindicar millores de vida per als treballadors, tot fent servir en alguns casos la via de la revolució. La seva fita política consistia en aconseguir la propietat col·lectiva dels mitjans de producció. Però van ser els **socialistes utòpics**, com **Cabet i Fourier**, que van reivindicar un sistema social igualitari. En contraposició al socialisme utòpic, **Marx i Engels** van formular el **socialisme científic**, segons el qual, i després d'un estudi del sistema capitalista, es constatà que aquest sistema portava en el seu si unes contradiccions insalvables. Després van arribar a la conclusió que calia transformar la realitat fins aconseguir una societat socialista, és a dir, justa i igualitària.
- **El Comunisme:** és l'etapa final del socialisme i propugna una societat sense classes socials. Cal situar-lo fonamentalment a l'URSS a partir de la revolució bolxevic de 1917. Entre altres coses proposa la nacionalització dels mitjans de producció i l'eliminació de la propietat privada. Per aconseguir-ho, suggereix la dictadura del proletariat.
- **La Socialdemocràcia:** va sorgir a finals del segle XIX de la unió del moviment socialista, nascut durant la Revolució Industrial, i de la acceptació de participar en els models democràtics dels països occidentals. La Socialdemocràcia fonamenta el seu ideari en el manteniment i la millora de l'estat del benestar, la igualtat d'oportunitats, la lluita contra l'atur, la forta inversió pública i, a diferència del liberalisme, no vol la limitació del poder de l'estat.
- **La Democràcia cristiana:** va sorgir després de la I Guerra Mundial, encara que els orígens cal cercar-los a finals del segle XIX, amb l'aparició de les primeres doctrines socials de l'Església. Aquesta ideologia vol conciliar el liberalisme amb el cristianisme, tant en la vessant catòlica com la protestant. Cal dir que els partits que es defineixen així no són pas confessionals, és a dir, no s'identifiquen amb cap religió. Els partits demòcrata cristians europeus van jugar un paper clau en la creació de l'actual Unió Europea, perquè en aquells moments eren els partits que governaven a Europa i van ser els primers en teoritzar sobre una Europa unida després de la II Guerra Mundial.

Així, els pares d'aquesta Europa van ser principalment:

- a Itàlia, Alcide de Gasperi
- a França, Robert Schuman
- a la República Federal d'Alemanya, Konrad Adenauer
- **El Nacionalisme:** té els seus orígens al segle XIX i reivindica, per a una nació, el seu dret a l'autogovern, tot centrant la seva actuació política en la defensa dels seus drets històrics i de la seva personalitat. El nacionalisme sorgí com a reacció davant l'agressivitat uniformadora dels grans estats-nació que reprimien les minories nacionals que formaven part d'aquests estats. Com per exemple Hongria, que formava part de l'imperi austrohongarès. Entre les propostes actuals dels partits nacionalistes europeus destaquen la millora de l'autogovern dins dels estats, la descentralització administrativa, la defensa dels valors culturals i

històrics propis i la potenciació de la Europa de les regions. Per una altra banda, els partits nacionalistes es poden definir com a liberals, socialdemòcrates o demòcrata cristians entre altres ideologies.

- **L'Anarquisme:** aquesta ideologia pretén la màxima llibertat per a la persona mitjançant la supressió de l'organització de l'estat i dels mitjans de producció per aconseguir una societat sense classes socials. Aquesta societat anarquista s'aniria formant de baix a dalt.
- **El Feixisme:** ideologia totalitària (no democràtica) creada a Itàlia l'any 1919 per Mussolini. Per extensió, també defineix el règim sorgits arreu d'Europa durant els anys trenta del segle XX, que es van caracteritzar per una lluita contra la democràcia, els partits i les organitzacions d'esquerres i el moviment obrer. Es caracteritza, entre d'altres coses, per fomentar una fe cega en el líder i una anul·lació total de la persona. Per exemple, el Nacionalsocialisme a Alemanya (el partit Nazi), fundat per Adolf Hitler el 1921, prenia com a base el feixisme italià, però afegint-hi doctrines de selecció racial, on distingeix la raça superior (la raça ària) i discrimina i extermina les races considerades com a inferiors (jueus, gitanos, etc.)

• Fes l'activitat d'aprenentatge 5.

A més dels partits polítics, es manifesten, sobretot a partir de la segona meitat del segle XX (entre 1960 i 1970), diferents moviments socials tot reivindicant valors desconeguts o oblidats fins llavors com ara el feminisme, el pacifisme o l'ecologisme.

- **El feminisme:** té el seu origen a Anglaterra com a moviment amb la reivindicació del dret al vot de la dona. Un cop aconseguit aquest dret, aquest moviment continua lluitant per aconseguir la igualtat total de la dona respecte a l'home en tots els àmbits de la vida, cosa que encara queda lluny segons en quins camps (per exemple, en el món laboral). Malgrat tot, en alguns aspectes sí que s'han aconseguit avenços.
- **El pacifisme:** va néixer cap a la dècada dels anys 1960 amb motiu de l'enfrontament ideològic i econòmic que existia entre les dos grans potències del moment, l'URSS i els EUA (que es coneixia amb el nom de *Guerra Freda*) i que va suposar una cursa d'armaments cada vegada més boja i accelerada. Arran d'això, grups amarats per un sentit pacifista de les relacions entre països van proposar una altra fórmula consistent en el diàleg de cara a aconseguir un enteniment com a pas necessari per treballar en favor de la justícia, la igualtat, etc. entre pobles i països.

En el mòdul **Reptes del nostre món** de l'àmbit de les Ciències socials i de la participació trobaràs explicada la *Guerra Freda*.

- **L'ecologisme:** també en aquest cas, va ser a la dècada del 1960 quan es va iniciar aquest moviment, per causa dels desequilibris que s'estaven començant a produir en el planeta per l'abús que cometien els països més rics, sobretot a l'hora d'explotar els recursos existents. Un creixement desbocat -usant una expressió dels propis ecologistes- no fa més que conduir a una sobreexplotació de la Terra, amb les conseqüències greus que per al present i per al futur tot això tindrà per a la humanitat si no arriba a aturar-se.

- **Fes l'activitat d'aprenentatge 6.**

5. Els règims no democràtics

Els règims polítics que no respecten els principis democràtics se'ls anomena dictadures o règims totalitaris.

En les dictadures, el poder és exercit per una persona o institució que governa al marge de la voluntat popular. Són règims molt repressius i no respecten els drets ni les llibertats de les persones. La violació dels drets humans es converteix en quelcom quotidià. La inestabilitat política és un fet constant, mentre que la violència o el joc brut són els mitjans més freqüents per aconseguir el poder. La possibilitat dels cops d'estat i la presència constant i el protagonisme de l'exèrcit fan encara més difícil que es pugui consolidar un règim democràtic. En aquests règims desapareix la separació de poders, si no en teoria, sí a la pràctica, i en concret el poder judicial es converteix en un mer simulacre.

Europa, al llarg del segle XX, ha viscut diversos règims dictatorials, com el feixista a Itàlia, el nazisme a Alemanya, el comunista a l'Europa de l'est o el franquista a l'estat espanyol. També el continent africà (el cas d'Uganda va ser un dels més cruents) i l'asiàtic han patit dictadures molt repressives, com també tota lberoamèrica a partir de la dècada dels anys 1960. Xile, Argentina, Guatemala o El Salvador en serien exemples.

Actualment diversos països del Tercer Món i del continent asiàtic pateixen aquesta situació, així com la Xina, Corea del Nord i Cuba.

- **Fes l'activitat d'aprenentatge 7.**

Per completar aquesta unitat pots mirar el vídeo:

Unitat 13 *Viure en democràcia*

Àmbit de les ciències socials i de la participació

Col·lecció:

G₂ R₁ A₁ D₂ U₁ Ì₁ S₁

ARA EN SECUNDÀRIA

Activitat 1

•

•

•

•

•

Activitat 2

Activitat 3

1.

2.

3.

Activitat 4

a)

b)

c)

d)

e)

Activitat 5

LIBERALISME	DEMOCRÀCIA CRISTIANA	COMUNISME	SOCIALDEMOCRÀCIA

Activitat 6

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

(V) (F)

Activitat 7

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

24 ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Activitat 1

Activitat 2

.

.

Activitat 1

a) _____

b) _____

c) _____

Activitat 2

Activitat 3

Activitat 4

Activitat 5

Activitat 6

a) El feminisme:

b) El pacifisme:

c) L'ecologisme:

Activitat 7

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)

(V)

(F)

Activitat 1

- **El govern del poble.**
- **El poder polític correspon al poble.**
- **És el dret a vot de tots els ciutadans i ciutadanes a partir de la majoria d'edat.**
- **La separació que hi ha en els règims democràtics entre els poders legislatiu, executiu i judicial.**
- **Tots els ciutadans i ciutadanes tenen els mateixos drets i deure i són iguals davant la llei.**

Activitat 2

Activitat 3

1. **El poder executiu elabora les lleis.**
2. **El poder judicial governa d'acord amb les lleis aprovades pel poder legislatiu.**
3. **El poder judicial sanciona els incompliments de la llei i vigila pel compliment de les sentències.**

Activitat 4

- a) **El poder executiu organitza i dirigeix el país. Les eleccions a Corts.**
- b) **El poder executiu organitza i dirigeix el país. Cada cinc anys.**
- c) **El poder executiu organitza i dirigeix el país. Les Corts generals d'Espanya estan formades per dues cambres que reben el nom de Senat i Congrés dels Diputats.**
- d) **El poder executiu organitza i dirigeix el país. Les Corts generals, els Parlaments autonòmics, els Ajuntaments, el Parlament europeu.**

e)

Liberalisme, Socialisme, Comunisme, Socialdemocràcia,
Democràcia cristiana, Nacionalisme, Anarquisme, Feixisme.

Activitat 5

LIBERALISME	DEMOCRÀCIA CRISTIANA	COMUNISME	SOCIALDEMOCRÀCIA
lliure iniciativa econòmica	va jugar un paper destacat en la creació de l'actual UE	proposa la col·lectivització dels mitjans de producció	fomenta l'estat del benestar
deixa que el mercat ho reguli tot	intenta conciliar el liberalisme amb els principis del protestantisme o cristianisme	eliminació de la propietat privada	no vol la limitació del poder de l'estat

Activitat 6

- F
- V
- V
- V
- V
- F
- F
- V

Activitat 7

Respostes possibles:

- a) No respecten els principis democràtics.
- b) Són règims molt repressius.
- c) La violació dels drets humans és un fet constant.
- d) L'exèrcit juga un gran protagonisme.

Activitat 1

- a) el poder polític ve del poble. per decidir els afers públics.
- b) el vot és sempre individual, secret i directe. i s'en-carregaven de fer complir el que decidia l'Assemblea.
- c) el poder no s'exerceix només per una persona o institució. *escollits cada any per sorteig*

Activitat 2

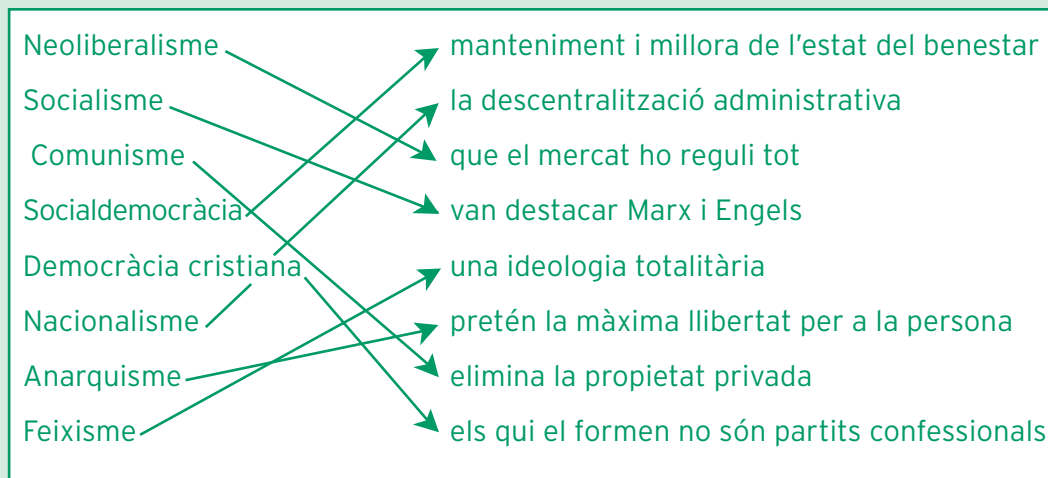
6	4
2	3
1	5

Activitat 3

- a) el poder polític ve del poble.
- b) el vot és sempre individual, secret i directe.
- c) el poder no s'exerceix només per una persona o institució.
- d) el límit de la llibertat individual és la dels altres.
- e) tots els ciutadans tenen els mateixos drets i els mateixos deures davant de la llei.

Activitat 4

Activitat 5

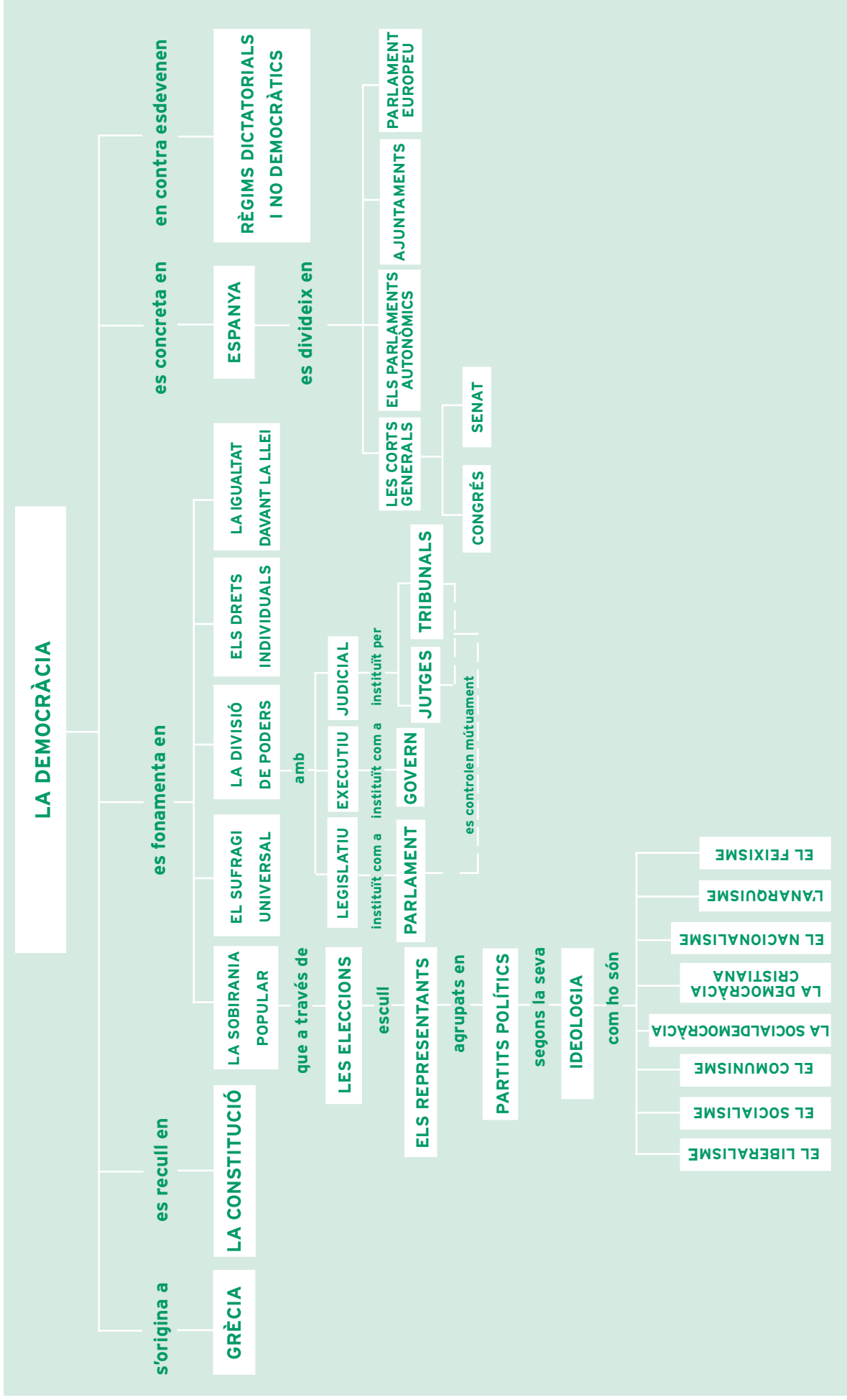

Activitat 6

Activitat 7

- a) (V) (F)
- b) (V) (F)
- c) (F) (V)
- d) (V) (F)
- e) (V) (F)

Unitat 2

VALORS DE CONVIVÈNCIA, VALORS DEMOCRÀTICS

què treballaràs?

En aquesta unitat treballaràs les idees principals següents:

- Definició o concepte general de valor.
- Classificació dels valors més importants.
- Els drets i els deures en la convivència.
- La pau: un valor essencial i necessari.
- La xenofòbia, la marginació i el racisme, tres obstacles per a la pau.
- La justícia, una conseqüència lògica necessària de la pau.
- Principals injustícies a l'actualitat.
- La solidaritat: un altre valor fonamental en democràcia.
- La llei com a element clau que regula la convivència entre les persones .
- L'obediència i la transgressió de la llei com a respostes a la mateixa que fan les persones.
- Altres valors de la democràcia.

En acabar la unitat has de ser capaç de:

- Definir el concepte de valor i conèixer la classificació més important.
- Identificar els drets i deures més importants en el marc de la convivència com a valor.
- Definir la pau com a valor fonamental i les principals amenaces a què està sotmesa.
- Explicar el valor de la justícia i les principals injustícies en l'actualitat.
- Definir el valor de la solidaritat.
- Descriure el paper que juga la llei en qualsevol democràcia.
- Identificar altres valors de la vida en democràcia.

1. Concepte de valor i classificació més important

En primer lloc, es tracta d'aclarir mínimament què s'entén per *valor*. Sobre això, és possible que es puguin donar tantes opinions com persones. Però, a grans trets, es pot dir que:

Valor és allò que es considera important i necessari perquè s'ajusta a la raó i a la naturalesa de la persona, i a la pràctica és o ha estat consensuat per la immensa majoria de les persones.

Cal dir, però, que no tots els valors són iguals i que es poden fer classificacions molt diverses.

A continuació apuntarem els aspectes més importants respecte a aquest concepte:

a. Valors universals: com diu la mateixa paraula, són aquells valors admesos des de sempre, arreu i pràcticament per tothom. Són valors molt amplis, en el sentit que tenen en compte aspectes generals i eludeixen les màximes especificitats i concrecions possibles. Són valors universals l'amor, la llibertat, la pau i, evidentment, la convivència.

b. Valors absoluts: estan pràcticament a la mateixa línia dels universals, en el sentit que ho són per si mateixos, és a dir, cap persona ha declarat o ordenat que un valor sigui absolut o no en sigui. La sinceritat es considera un valor absolut, ja que no admet cap mena d'excepció o d'interpretació. Una persona és sincera o no n'és.

c. Valors relatius: com la mateixa paraula dóna a entendre, són aquelles realitats que són valorades o no, o són valorades d'una manera o d'una altra, tot depenent de temps, d'espais, de persones concretes, de l'edat, etc. La felicitat és un valor relatiu, ja que tothom volem i cerquem tot el necessari per aconseguir ser feliços. Ara bé, una tribu del centre de l'Àfrica el que necessitarà per a ser-ne serà molt menys i de realitats en molts casos totalment diferents a les de qualsevol de les persones que vivim al món ric.

d. Escala de valors: consisteix en ordenar, segons preferència, conveniència o necessitat de cara al propi bé i al bé comú, els diferents valors que en un moment donat se'ns poden presentar. Per exemple: Estic a casa i resulta que demà tinc un examen. Un amic m'ha trucat per convidar-me a casa seva per xerrar una mica. En aquest cas hi ha dos valors, **responsabilitat i amistat**, entre els quals cal escollir quin serà primer i quin el segon.

Si seguim aquesta classificació, podem dir que la democràcia i els valors que se'n deriven, com pot ser la justícia, són absoluts, ja que no depenen de ningú perquè en siguin, ja que es fonamenta en una virtut tan inalienable de la persona com és la seva llibertat. Cal dir, però, que no són pas universals, ja que molts pobles i països viuen sota sistemes contraris al que significa la democràcia.

• **Fes l'activitat d'aprenentatge 1.**

2. La convivència com a valor: drets i deures

Com la mateixa paraula diu, **convivre** significa **viure amb algú o amb alguns**.

Això no és res més que una conseqüència lògica de la nostra “vessant relacional”. És a dir, els éssers humans, a causa de la nostra racionalitat, portem una tendència innata en nosaltres per la qual ens inclinem a relacionar-nos amb els altres per tal de donar i rebre allò que tenim i que ells tenen. Per exemple: la parella o la vida comunitària en els orígens de la humanitat no és invenció de ningú; es tracta senzillament d’una conseqüència natural de la nostra pròpia condició. També al regne animal existeixen unes regles o normes en aquest aspecte.

Ara bé, convivre no consisteix en quelcom abstracte o desarrelat de l’entorn de prop i de lluny. Convivim amb persones, la relació amb les quals genera situacions de pau o de violència, de justícia o d’injustícia, d’igualtat o desigualtat, de xenofòbia o de respecte, de solidaritat o d’egoisme, etc.

Per una altra banda, la convivència genera tota una diversitat de relacions que es tradueixen a la pràctica en **drets i deures**.

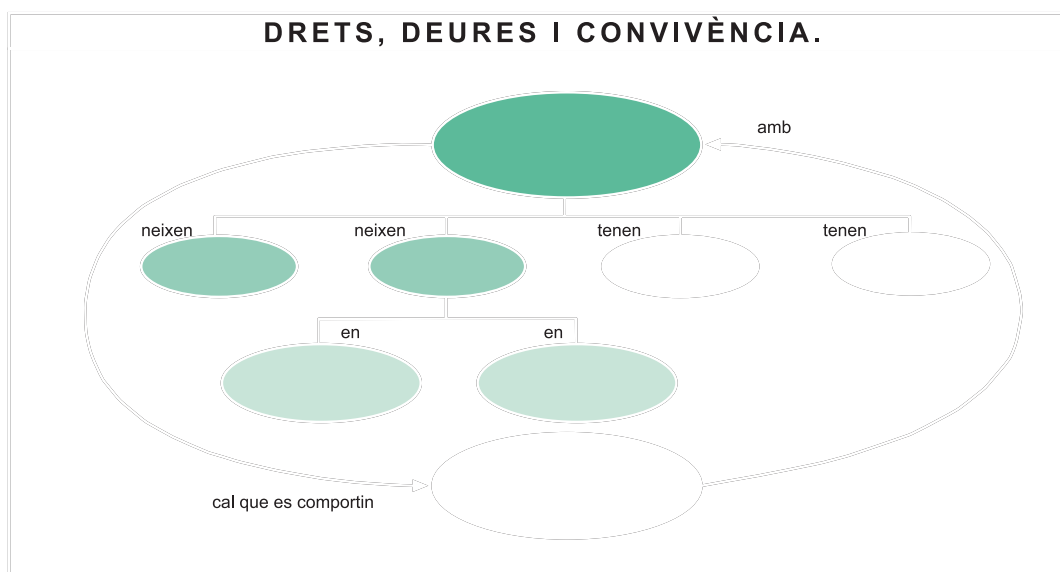
La declaració dels drets més importants va tenir lloc el **10 de desembre de 1948 a l’ONU**, els quals van ser votats per unanimitat i estan recollits en 30 articles sota el nom de **Declaració Universal dels Drets Humans**. Els drets són universals perquè són aplicables a tota la humanitat, independentment de qualsevol mena de diferència, com pot ser sexe, raça, cultura, ideologia, creença, economia, pensament, etc.

Malauradament, cal dir que molts dels drets inclosos en aquesta Declaració ni de bon tros s’estan complint en molts països.

Per exemple:

L’article 1 diu: *“Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets...”*.

Però un estudi fet l’any 1994, reflectia que només 74 dels 92 països del món que havien estat estudiats eren lliures.

• **Fes l’activitat d’aprenentatge 2.**

3. Valors i contravalors més importants

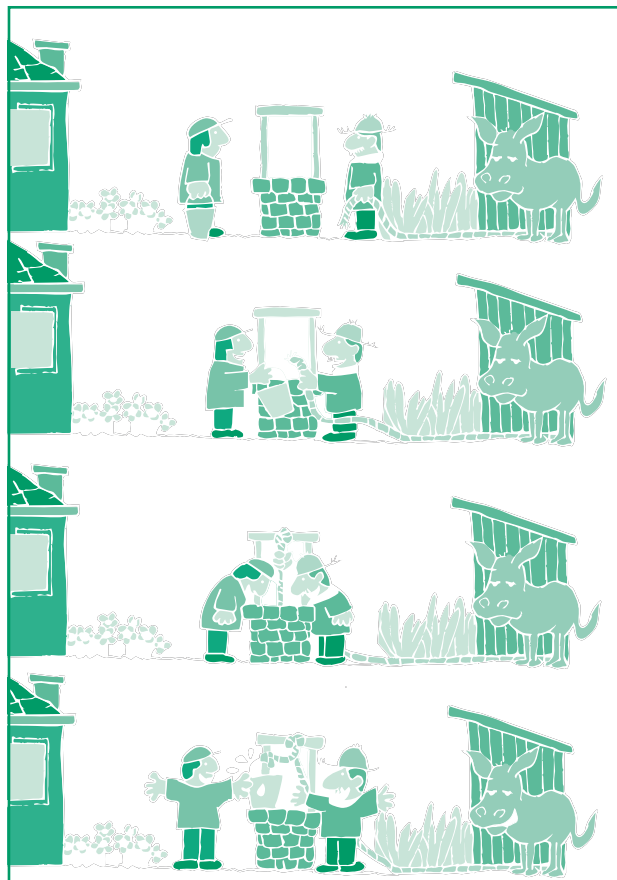
Passem a veure ara alguns dels valors i contravalors que genera aquesta convivència entre persones i entre pobles o els conflictes que suposa la manca d'aquests.

3.1 La **pau** és un dels valors més importants per tal de poder aconseguir una convivència veritable.

La pau, però, no es pot entendre només com l'absència de guerra o de violència (coneguda com a *pau negativa*). És més, quan algun país o persona l'entén d'aquesta manera, acostuma a mantenir al darrere algun tipus d'exèrcit o de força per tal de dissuadir o de respondre en cas d'un hipotètic atac.

La veritable pau és la que es coneix com a *pau positiva*: afavorir tot allò que ajudi als pobles i les persones més desfavorides en tot allò que necessitin per aconseguir la dignitat que els manca en tots els aspectes: menjar, cultura, diners, llibertat, promoció social, desenvolupament en totes les facetes de la vida.

Per aconseguir aquesta pau positiva es fa cada cop més necessari fomentar una *cultura de la pau*, en què valors com la solidaritat, la tolerància, la llibertat, la justícia, el respecte als altres, el foment de la justícia, etc. ocupin un lloc preeminent a nivell de vida i de pobles.

Cal negociar la pau

• Fes l'activitat d'aprenentatge 3.

Malauradament la pau ha estat sempre amenaçada. Són una amenaça per la pau:

- La **xenofòbia**: actitud de recel o d'odi vers aquelles persones que són diferents a nosaltres. Normalment, en la xenofòbia actual, el que més prima en aquells que mantenen aquesta actitud és el factor estrangeria, color, raça, economia, etc. P. e.: els magribins o els negres de l'Àfrica subsahariana són els que més pateixen xenofòbia entre nosaltres. En canvi, no la pateixen els japonesos que ocupen llocs importants a les grans empreses al nostre país o vénen a fer turisme. Per què? Perquè els primers són pobres procedents de països subdesenvolupats i, en canvi, els altres són rics i procedents de països rics.
- **El racisme**: consisteix en la persecució de certes races per considerar que són inferiors a la que pertanyem. L'excusa que acostuma a donar-se és la de raons biològiques o genètiques, o de pròpia constitució, o de cultura, etc. Però, en el fons, les raons continuen essent econòmiques i culturals.
- La **marginació**: és la conseqüència més directa del racisme. Aquesta actitud provoca que molta gent quedi al marge de la societat i, per tant, sense possibilitats de viure amb condicions mínimament dignes. No oblidem que això és com un carreró sense sortida, ja que quant més marginació, menys oportunitats hi ha de poder sortir-ne, i es dóna pas a l'existència del **Tercer** i del **Quart Món**.

- 3.2 La **justícia** és un altre valor important que acostuma a ser la conseqüència més immediata de la pau, tot i que ambdós són com el "peix que es mossega la cua", és a dir, sense pau difícilment hi haurà justícia, però sense justícia la pau serà també impossible.

Vegem algunes de les característiques més importants d'aquest valor:

La justícia és una **virtut moral** que consisteix en obrar, tot conformant-se a la veritat, que en aquest cas és **donar a cadascú el qui li pertoca**.

Ara bé, el que pertoca a una persona pot ser perquè la **lleï** així ho prescriu o pel que se n'hauria de donar a **consciència**.

Vegem-ho amb un exemple:

Segons la llei, jo puc demandar una persona que no m'ha pagat un deute, portar-la a judici, etc. Ara bé, potser a consciència aquella persona no m'ho ha retornat perquè ha patit una desgracia familiar i segons la meua consciència me n'adono que el que potser necessita no és només que li perdoni el deute, sinó que l'ajudi econòmicament.

Matisem doncs un aspecte: **no sempre tot el que és legal és just**, per això existeix el **dret d'objecció**.

Posem un altre exemple:

La llei mana contribuir amb els nostres impostos per fer front a les despeses de l'Estat. Ara bé, una persona pot objectar i demanar que cap dels seus impostos siguin destinats a comprar armament, ja que aquesta persona considera injusta una llei que mani invertir diners en armament.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 4.

La Justícia per a la societat

Per tota aquesta complexitat, es diu que **la justícia és una utopia**, ja que falla per moltes bandes, i es dóna pas al que coneixem com a injustícies.

Vegem-ne alguns exemples:

- Hi ha injustícies provocades per **raó del sexe**. La igualtat entre homes i dones encara no s'ha aconseguit del tot.
- Injustícies per **raó de la raça**. Per exemple, la discriminació entre blancs i negres.
- Injustícies per **raó de l'economia**. La discriminació entre rics i pobres n'és un exemple clar.
- Injustícies per **raó de creences**. La persecució generada per ser d'una religió o d'una altra.
- Injustícies per **raó de cultura**. La postergació de certes cultures enfront d'unes altres que són considerades inferiors.

La solució per fer front a aquestes injustícies no és fàcil, però es podria avançar molt si es comença per donar a tothom les mateixes oportunitats. És el que es coneix com a igualtat d'oportunitats, que necessiten no solament moltes persones dels països subdesenvolupats, coneguts com Tercer Món, sinó també de les zones deprimides enmig dels països rics, i que es coneix amb el nom de Quart Món. Un exemple d'igualtat d'oportunitats és que qualsevol infant dels països pobres pugui tenir accés a l'ensenyament i a una alimentació i sanitat adequades.

- 3.3 **La solidaritat** és un valor humà que està per sobre de la justícia o que va més enllà d'aquesta.

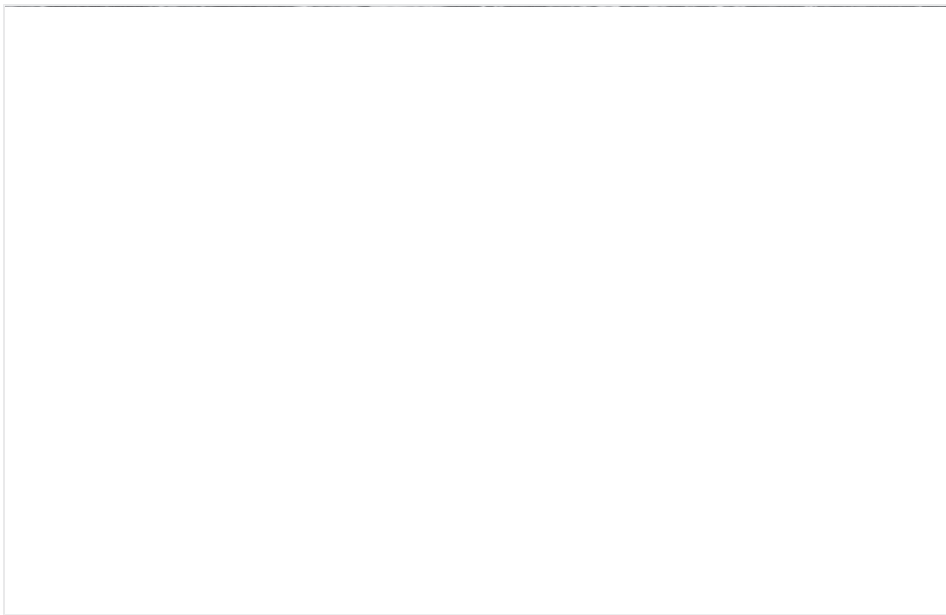
La **solidaritat** consisteix en compartir amb aquells que no tenen o que tenen menys que nosaltres.

Ara bé, parlar de solidaritat no significa donar només materialment; també es poden i s'han de compartir, sempre que es pugui, les idees, les inquietuds, els projectes, les responsabilitats, etc.

Amb la solidaritat, el que es pretén és crear allò que en llatí s'anomena un "*Totum solidum*", és a dir, un "*tot compacte*", on no hi hagi cap mena de fissura. Però això és difícil en un món on les desigualtats econòmiques, socials, ideològiques, etc. són de vegades molt grans.

Fomentar cada cop més actituds com **l'altruisme**, la generositat i una visió positiva de les persones ajuda a reduir aquestes desigualtats i a veure a les persones, més que com un obstacle a vèncer, com uns germans a qui estimar.

• **Fes l'activitat d'aprenentatge 5.**

Ajuda solidària: construcció d'un pou. Intermón

4. Llei i democràcia com a valor fonamental

Democràcia significa el **govern del poble**.

Doncs bé, aquesta forma de governar és considerada un dels valors més importants de la convivència enfront de les dictadures (govern per la força i pràcticament sense cap limitació legal) i que suposa un contravalor.

La democràcia es considera un valor perquè fa possible que tots els ciutadans puguin participar en la presa de decisions referents als afers públics i a tot el que es refereix a l'organització.

Ara bé, viure en democràcia, per contraposició a viure sota una dictadura, suposa fonamentalment sotmetre's a les lleis elaborades pels òrgans escollits lliurement pel poble.

Vegem, doncs, quins són aquests òrgans de govern:

a. El Parlament està format pels representants escollits democràticament pels ciutadans i és la manifestació més clara de la voluntat popular. Té el poder legislatiu i és qui elabora les lleis i les aprova.

b. El Govern té el poder executiu. És qui aplica aquestes lleis i administra el país.

c. El Poder judicial està format pels tribunals de justícia. És qui vetlla pel compliment correcte de les lleis. El Poder judicial és un poder totalment independent del legislatiu (Parlament) i de l'executiu (Govern).

Per sobre d'aquests tres poders hi ha la última norma que no es pot sobrepassar: la **Constitució**, i, en el cas de les comunitats autònomes, l'**Estatut d'autonomia**.

De totes maneres, no podem caure en el parany de pensar que la democràcia, tot i ser un gran valor, és el sistema totalment perfecte que les persones han trobat per a regir-se entre elles. Senzillament, és el menys perfecte de tots els existents, com va dir Winston Churchill, un polític anglès del segle passat.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 6.

Mesa electoral
L'AHCB

5. Doble resposta envers la llei

Partint de què hi ha unes lleis i unes normes que marquen la convivència, també ha d'existir una resposta cap a elles de les persones. Aquesta resposta pot ser evidentment de doble signe:

- **positiva:** es tractaria d'obeir el que manen o prescriuen aquestes lleis i normes;
- **negativa:** quan s'adopta una actitud de repulsa o de refús contra les mateixes.

Ara bé, no obeir la llei suposa una transgressió d'allò que està manat, la qual cosa comporta una condemna, que acostuma a anar acompanyada d'una pena que imposa l'autoritat competent i/o també una càrrega moral consistent en l'autocensura que provoca la mateixa consciència.

Això ens portaria a endinsar-nos en un altre apartat, el **fonament de la llei**. Respecte a això, podem dir que no es poden fer afirmacions generals, ja que entre d'altres coses, cal dir que la llei té el seu fonament en la mateixa naturalesa, en la raó, desenvolupada a través dels segles per filòsofs i pensadors, en la consciència de la persona, en el consens dels ciutadans, en el costum més o menys generalitzat i, en alguns casos també, en els principis religiosos.

5.2 Altres valors de la convivència democràtica

Viure en democràcia i actuar democràticament comporta, a més a més de l'obediència i la submissió a la llei, apostar per uns altres valors i mantenir una sèrie d'actituds positives, sense les quals resultarà més difícil la vida en democràcia.

Aquestes actituds són entre d'altres:

- el **diàleg i la capacitat de consens** per arribar a acords en temes o qüestions fonamentals, que de vegades no és bo que quedin resolts pel vot de les majories enfront de les minories. I això no només a nivell d'institucions polítiques, sinó també a nivell de convivència quotidiana com a ciutadans.
- el **respecte per les minories**, és a dir, d'aquells grups que pel vot moltes vegades no arribaran a fer-se sentir a nivell d'institucions, i, en canvi, tenen tot el dret que les seves peculiaritats, i en alguns casos també les seves reivindicacions, siguin reconegudes i respectades.
- la **crítica constructiva**, en el sentit de treballar per al bé comú, tot cercant els mitjans i instruments que ho facin més fàcil, i aportant les solucions que nosaltres considerem millors per eradicar el problema. En aquest sentit, s'ha de condemnar amb totes les forces l'esperit de revenja o de desqualificació de l'adversari que moltes vegades manifesten els nostres representants polítics i també nosaltres enfront d'aquells que considerem els nostres adversaris.
- la **participació**, en el sentit de posar en pràctica els drets que tenim com a ciutadans lliures i que les lleis de la pròpia democràcia ens atorguen sense oblidar ni passar per alt els consegüents deures que es deriven de la mateixa convivència. Només des de la participació podrem aconseguir que l'elecció dels nostres representants o les decisions preses per aquests siguin el màxim representatives possibles. Només d'aquesta manera podrem sentir-nos responsables dels problemes que afecten la nostra convivència a tots nivells.

- Un desig per **viure de forma generosa i solidària**. Una democràcia serà més autèntica en la mesura que treballa per fomentar aquelles realitats que fan possible que les persones que més necessitats tinguin puguin aconseguir tot allò que els faci veritablement lliures: l'aliment, la sanitat, l'educació, etc.
- **L'honestedat**, en el sentit d'evitar tota mena de corrupció tan individual com de grup, que porti a creure a molts, especialment als que més dubtes tenen o estan menys motivats, que el poder és un instrument per aconseguir el propi profit i prou.

• **Fes l'activitat d'aprenentatge 7.**

Per completar aquesta unitat pots mirar el vídeo:

Unitat 13 *Viure en democràcia*

Àmbit de les ciències socials i de la participació

Col·lecció:

ARA EN SECUNDÀRIA

Activitat 3

Pau positiva:

Pau negativa:

Activitat 4

Activitat 5

				(V)	(F)
•					☐
•					☐
•					
•			☐		
•		☐	☐		
•	☐				

Activitat 6

Activitat 7

-
-
-
-

Honestetat	Crítica constructiva	Respecte per les minories	Diàleg i capacitat de consens	Viure de forma generosa i solidària

Activitat 1

Único testigo

Activitat 1

tiu

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)

valor absolut

valor rela-

Activitat 2

Feminisme, Racisme, Associacionisme, Civisme, Democràcia

a)

b)

c)

d)

e)

Activitat 3

a)

b)

c)

Activitat 4

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

Activitat 5

Sí No

a) b) c) d) e) **Activitat 6**

moral ambdues

pena legal

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

Activitat 7

honestat
respecte per les minories
participació

diàleg i capacitat de consens
solidaritat
crítica constructiva

a) _____

b)

c)

d)

e)

f)

Activitat 1

ABSOLUTS	RELATIUS
la sinceritat	el matrimoni
l'honradesa	el vestit
l'amor	la cultura
la justícia	la tendresa

Activitat 2

- a) Ningú no serà sotmès a esclavitud o a servitud. L'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.
- b) Qualsevol persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença i la llibertat, individualment, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.
- c)
1. Qualsevol persona té dret a participar en el govern del seu país, directament o per mitjà de representants elegits lliurement.
 2. Qualsevol persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.
 3. La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat de l'Estat; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions autèntiques, que hauran de fer-se periòdicament per sufragi universal i igual i per vot secret o per un altre procediment equivalent que garanteixi la llibertat de vot.

Activitat 3

Possibles respostes:

- a) Fomentar l'educació i la cultura allà on manca.

b)

Fomentar condicions dignes de treball i d'habitatge.

Eliminar tot allò que agredeix el medi ambient.

Armar-se per si de cas.

Instal·lar armament a totes les fronteres del propi país.

Amençar de tant en tant per tal d'intentar dissuadir.

Activitat 4

Possible resposta:

Entre d'altres raons, perquè no sempre tot el que és legal és just.

Per exemple: Una persona pot objectar, per motius de consciència, denunciar tot immigrant que es troba al país, suposant que una llei així ho manés.

Activitat 5

	V	F
•		☐
•		☐
•		
•		☐
•	☐	
•		☐

Activitat 6

El poder legislatiu, conegut també com a poder legislatiu, és qui elabora i aprova les lleis.

El poder executiu, és qui aplica les lleis aprovades pel Parlament.

c)

El poder judicial : és qui vetlla pel compliment correcte de les lleis.

Activitat 7

-
-
-
-
-

Honestedat	Crítica constructiva	Respecte per les minories	Diàleg i capacitat de consens	Viure de forma generosa i solidària
Evitar que porti molts a creure que el poder és un instrument per al profit personal dels qui manen.	Treballar per al bé comú, tot cercant els mitjans i instruments que ho facin més fàcil tot aportant les solucions, etc.	Persones que pel vot moltes vegades no arribarien a fer-se sentir a nivell d'institucions ni serien conegudes i respectades les seves peculiaritats.	Arribar a acords en temes o qüestions fonamentals, etc.	Una democràcia serà més autèntica en la mesura que treballa per fomentar tot allò que a les persones els pugui ajudar, etc.

Activitat 4

- a) per raó de sexe.
- b) per raó de color.
- c) per raó d'economia.
- d) per raó de creences
- e) per raó de cultura o pensament.

Activitat 5

	Sí	No
a)	Sí	
b)		No
c)		Sí
d)		Sí
e)	No	

Activitat 6

	moral	ambdues:	pena legal
a)		ambdues	
b)		pena legal	
c)			pena legal
d)			ambdues
e)		moral	

Activitat 7

- | | honestedat
respecte per les minories
participació | diàleg i capacitat de consens
solidaritat
crítica constructiva |
|----|---|--|
| a) | crítica constructiva | |
| b) | participació | |
| c) | diàleg i capacitat de consens | |

d)

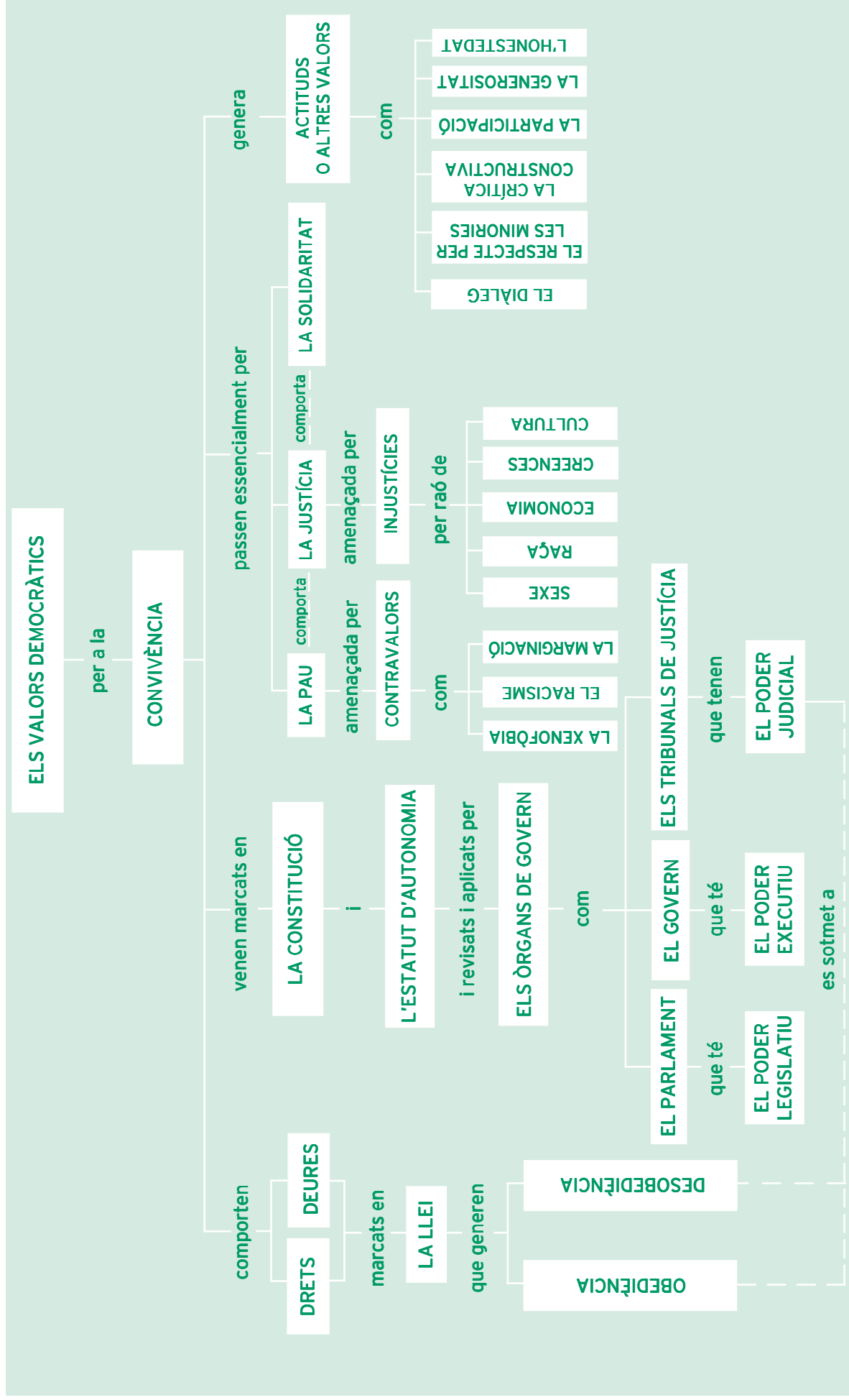
respecte per les minories

e)

solidaritat

f)

honestedat

com ho porto?

QUADRE D'AUTOAVALUACIÓ

	Sí	No	A mitges	Activitat d'aprenentatge en què ho has treballat	Activitats complementàries en què ho has treballat	Activitats d'avaluació en què ho has treballat

Unitat 3

LA DEMOCRÀCIA A ESPANYA I A CATALUNYA

què treballaràs?

En aquesta unitat treballaràs les idees principals següents:

- La primera Constitució liberal de l'Estat espanyol va ser la de Cadis de 1812.
- L'abolició de la Constitució liberal amb la restauració de l'absolutisme durant el regnat de Ferran VII (1814- 1833).
- Consolidació definitiva del model liberal a l'estat espanyol fonamentat en la Constitució de 1845.
- Govern dels progressistes entre 1854 i 1856 que van elaborar una nova Constitució.
- Desenvolupament de l'etapa històrica del Sexenni Democràtic entre 1868 i 1874, que s'inicia amb la destitució d'Isabel II.
- Promulgació d'una nova Constitució l'any 1869 i el 1871 Amadeu I va ser proclamat rei.
- Abdicació d'Amadeu I l'any 1873 i proclamació de la I República.
- Elaboració que fa la I República d'una nova Constitució que, com a principal novetat, defineix l'estat com a federal.
- Un cop d'estat el 1874 posa fi a la República i es restaura la monarquia en la persona d'Alfons XII, fill d'Isabel II.
- Desenvolupament entre 1874 i 1923 de l'etapa històrica de la Restauració, basada en la Constitució de 1876.
- La Segona República va del 1931 al 1939.
- La Constitució de 1931 i l'actual marc democràtic: la Constitució de 1978.
- Els orígens democràtics a Catalunya a l'edat mitjana.
- La fi de les institucions catalanes per la Guerra de Successió: 1700-1714.
- Les Bases de Manresa com a primera formulació del catalanisme polític.

- La recuperació de les institucions d'autogovern: la Mancomunitat (1914-1923).
- L'Estatut de 1932 i la seva abolició amb la dictadura de Franco.
- L'actual marc democràtic: l'Estatut de 1979.

En acabar la unitat has de ser capaç de:

- Descriure el procés de consolidació del sistema liberal a l'estat espanyol.
- Diferenciar les Constitucions de l'estat espanyol del segle XIX.
- Explicar les principals característiques de la Constitució de 1932 i la de 1978.
- Definir les principals característiques del funcionament del sistema democràtic actual de l'estat espanyol.
- Descriure els orígens democràtics de Catalunya i les institucions catalanes medievals.
- Explicar les Bases de Manresa, la Mancomunitat i les característiques principals de l'Estatut de 1932.
- Identificar l'actual marc democràtic català definit a l'Estatut de 1979.

1. Un llarg camí cap a un estat liberal (1812-1868)

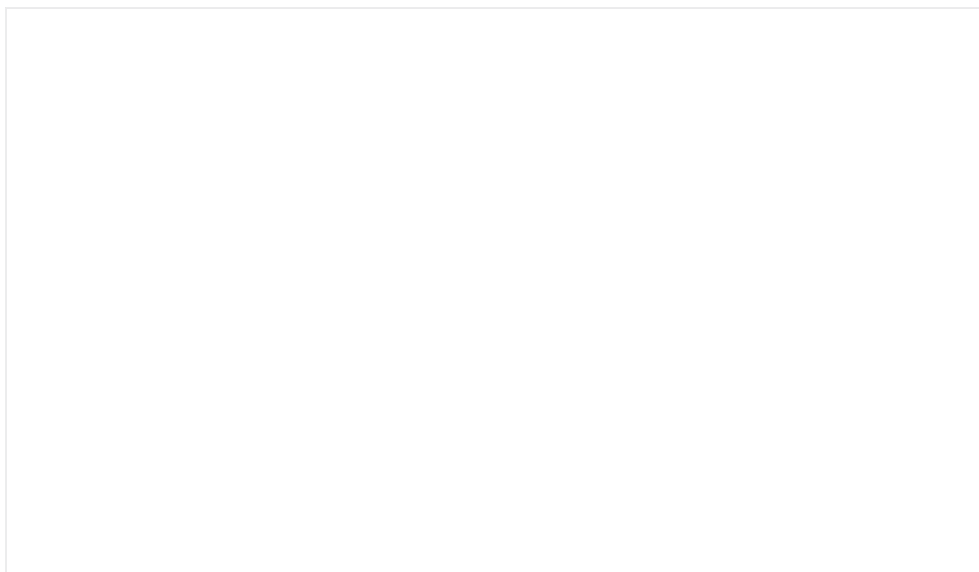
1.1 De 1808 a 1837

Entre 1808 i 1814 l'estat espanyol va viure sota la dominació de l'imperi napoleònic. Aquesta etapa es coneix com a **Guerra de la Independència** i a Catalunya, com la **Guerra del Francès**. És en aquest context que les Juntes de Defensa creades per lluitar contra els francesos es van reunir a Cadis l'any 1812 i van convocar unes Corts que aprovaren la primera constitució liberal de l'estat espanyol, una constitució que volia acabar amb l'Antic Règim (absolutisme, monarquia absoluta) com ja havia passat a diversos països europeus (a Anglaterra el 1688 o a França el 1789, per exemple), i establir un regim polític liberal.

Consulta en una enciclopèdia o fes una recerca a través d'internet sobre la *Guerra de la Independència* o la *Guerra del Francès*.

La Constitució de Cadis, aprovada el 19 de març de 1812, és la primera de la història d'Espanya. Com que es va aprovar el dia de Sant Josep, popularment se la coneix com la "Pepa".

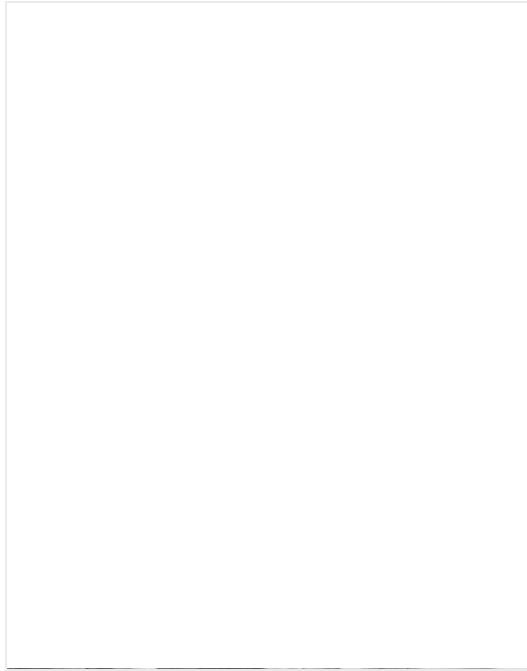
La Constitució, inspirada en un model liberal d'estat, preveu la divisió de poders. El poder de la monarquia és limitat, les Corts tenen molts poders i, a més, la sobirania resideix en la nació. Reconeix els drets de la religió catòlica. Malgrat que la Constitució de Cadis era molt moderada, no va ser acceptada pels sectors absolutistes i, quan el 1814, després de ser derrotat Napoleó, es va restablir l'absolutisme en la figura de Ferran VII, s'abolí la Constitució de Cadis.

La Constitució de Cadis (1812)

L'any 1820 es va produir un aixecament militar encapçalat pel general Riego, en defensa dels valors constitucionals, i el rei Ferran VII es va veure obligat fins el 1823 a acceptar els principis liberals. L'any 1823, Ferran VII, amb l'ajut de les monarquies absolutes europees, va reconquerir el poder fins la seva mort el 1833.

Amb la mort de Ferran VII va esclatar una guerra entre els partidaris de la seva filla Isabel II i els partidaris del germà del rei mort, Carles Isidre. Isabel II va comptar amb el suport dels liberals mentre que Carles va rebre suport dels nostàlgics de l'Antic Règim, anomenats carlins. Després de dues guerres (1833-1839 i 1846-49) els carlins van ser derrotats, tot i que la seva derrota definitiva cal situar-la cap els anys 1970, entre 1833 i 1868 (durant el regnat d'Isabel II) es va consolidar la revolució burgesa liberal a l'estat espanyol.

La reina Isabel II

• Fes l'activitat d'aprenentatge 1.

1.2 De 1837 a 1845

L'any 1837 es va aprovar una nova constitució que recollia els principis del liberalisme i poc abans s'havia aprovat la Llei de desamortització de Mendizábal. Aquesta llei va permetre que moltes terres de l'Església passessin a mans de la burgesia, amb la qual cosa aquesta va consolidar el poder polític que havia pactat amb la monarquia i l'econòmic, iniciant d'aquesta manera la Revolució Industrial, sobretot a Catalunya i el País Basc.

La desamortització va suposar l'enfrontament del nou estat liberal i burgès amb l'Església i els sectors més conservadors de la societat espanyola. Dins de la burgesia liberal havia dos grups, els moderats i els progressistes, que al llarg del període van mantenir enfrontaments polítics. Malgrat tot, els moderats van controlar el poder fins el 1868, a excepció del **Bienni Progressista de 1854 a 1856**. Els moderats van exercir un poder polític basat en un estat centralitzat políticament i administrativament, que va suposar la unificació dels territoris de l'estat espanyol, prenent Castella com a model. Això comportà una repressió contra els moviments regionalistes i els moviments socials.

Consulta en una enciclopèdia o fes una recerca a través d'internet sobre el Bienni Progressista.

1.3 La Constitució de 1845

Aquest nou model d'estat es fonamentava en la **Constitució de 1845**, que restringia la participació política a una minoria (sufragi censitari). Així, per exemple, l'any 1846 només podia votar l'1 % de la població. A més, la Constitució retornava a la monarquia molts poders polítics. Així podia nomenar i destituir ministres, nomenava els senadors i fins i tot els rectors de les universitats. La constitució de 1845 també reconeixia la confessionalitat de l'estat, amb la qual cosa quedava obligat a mantenir el culte i els capellans.

A partir de la promulgació de la constitució es va continuar reforçant el paper centralitzador de l'estat. Es van aprovar lleis que permetien al govern controlar els ajuntaments, i a més el rei podia nomenar els alcaldes. La centralització administrativa va quedar reafirmada amb l'aprovació de la llei de províncies i la creació dels governadors civils.

També es va reformar la Hisenda Pública, heretada de l'Antic Règim. Es van introduir dos nous tipus d'impostos, els directes (propietats territorials i activitats econòmiques) i els indirectes (circulació i béns de consum).

El sistema educatiu també es va reformar, establint l'educació secundària com a continuació de la primària. Cal dir que la reforma anava adreçada a les classes mitjanes i altes, ja que les preparava per anar a la universitat, i era l'únic sector de la societat que podia anar-hi. Malgrat tot, l'analfabetisme continuava sent molt alt.

1.4 La Constitució del Bienni Progressista (1854-1856)

Amb l'arribada al poder dels progressistes es va elaborar una nova constitució, la del 1856, que no va arribar a ser promulgada, ja que, quan anava a ser aprovada per les Corts, un pronunciament militar fet pel general O'Donnell, amb el vist i plau de la reina Isabel II, va posar fi a l'etapa progressista.

La Constitució pretenia tornar a l'esperit de l'aprovada el 1837; així, limitava el poder reial i es recuperava el concepte de sobirania nacional. Pel que fa a la religió, reconeixia les altres i no només el culte catòlic. Amb la pujada dels moderats al poder es va recuperar la constitució de 1845.

Finalment, el 1868, el descontentament popular va fer esclatar una revolució encapçalada pel general Prim. Isabel II es va veure obligada a abdicar i va marxar a l'exili. Llavors s'inicià una etapa de caire democràtic: el Sexenni Democràtic.

2. El Sexenni Democràtic (1868- 1874)

Aquesta etapa es va caracteritzar per l'aplicació de polítiques democràtiques i progressistes. Després de l'abdicació d'Isabel II es constituí un govern provisional presidit pel general Prim, que va elaborar una nova **Constitució l'any 1869**. Era de caire monàrquic, proclamava la sobirania nacional, el sufragi universal masculí i reconeixia els drets individuals.

També la nova constitució garantia la divisió de poders i la llibertat religiosa, però l'Estat havia de mantenir el culte catòlic.

El 1871 es va proclamar rei Amadeu de Savoia, que finalment va abdicar el 1873 i es va proclamar la **I República**.

Les Corts republicanes van elaborar un projecte de constitució de caire federal. L'estat s'estructurava de forma federal i no pas centralitzada. La federació estava integrada per 15 estats peninsulars més 7 colonials.

La constitució reconeixia a cada estat una ampla autonomia. Les Corts estaven formades pel Congrés dels Diputats, elegits per sufragi universal masculí i directe, i pel Senat (format pels senadors elegits pels diferents parlaments estatals), que d'aquesta manera quedava convertit en una veritable cambra territorial.

Malauradament la constitució republicana mai es va dur a la pràctica; novament un cop d'estat militar va posar fi a la I República el gener de 1874.

3. La Restauració (1874-1923)

La Restauració es va iniciar amb la proclamació d'Alfons XII, fill d'Isabel II, com a rei d'Espanya.

El sistema polític de la Restauració va ser ideat pel polític conservador Antonio Cánovas del Castillo. Aquest sistema es basava en el model britànic d'alternança pacífica al govern de dos grans partits, el liberal i el conservador.

Els fonaments del sistema de la Restauració eren dos: la Constitució de 1876 i el caciquisme, que consistia en la manipulació electoral i en la corrupció política. El vot era tan controlat, sobretot als nuclis rurals, que, per exemple, els terratinents, manipulant els censos, podien fer que fins i tot els morts votessin.

La Constitució de 1876, aprovada el 1876, era de caràcter moderat i es basava en els principis de la constitució de 1845 i en alguns aspectes de la de 1869. Els pilars de la nova constitució eren el Rei, les Corts i el Govern.

El Rei dirigia el poder executiu, era el cap de l'exèrcit i sancionava les lleis aprovades pel legislatiu.

El poder legislatiu estava format per les Corts, formades per dues cambres: el Congrés dels Diputats i el Senat.

La Constitució reconeixia el dret a la llibertat d'expressió, de reunió i d'associació. La religió catòlica era privilegiada i protegida per la constitució, encara que reconeixia els altres cultes cristians.

El primer sufragi va ser censitari (és a dir, havien de pagar un cens per poder ser elector o elegit i també per poder desenvolupar un càrrec polític) l'any 1878, i el 1890 es va proclamar el sufragi universal masculí pels majors de 25 anys.

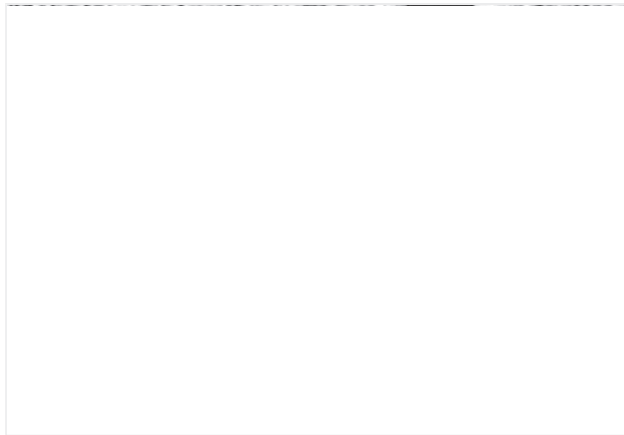
El sistema polític de la Restauració va perdurar fins el cop d'estat de Primo de Ribera el 1923.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 2.

4. La II República (1931-1939)

La caiguda de la dictadura recolzada per la monarquia va fer caure també a aquesta.

El 12 d'abril de 1931, unes eleccions municipals van donar la majoria als partits republicans i el 14 d'abril es va proclamar la II República, mentre el rei Alfons XIII marxava a l'exili.

Proclamació de la II República
des del Palau de la Generalitat
L'AHCB

La Constitució de 1931. Segons el seu primer article Espanya quedava definida com "*Una República democràtica de treballadors de tota mena que s'organitza en règim de llibertat i de justícia*".

També definia un estat poc presidencialista, amb un parlament únic i un poder arbitral que era el nou Tribunal de Garanties Constitucionals. Preveia concedir règims autonòmics a les regions històriques; així, Catalunya aprovava el seu Estatut el 1932, Euskadi el 1936 i Galícia el 1938.

L'estat es definia com a laic i els ordes religiosos se sotmetien a les lleis. **També la constitució reconeixia per primera vegada el vot a les dones i proclamava la igualtat social i la elaboració de polítiques socials molt avançades.**

Tot aquest procés democràtic va quedar estroncat primer per la guerra civil i després per la dictadura de Franco (1939-1975).

Consulta en una enciclopèdia o fes una recerca a través d'internet sobre la *Guerra civil*.

- Fes l'activitat d'aprenentatge 3.

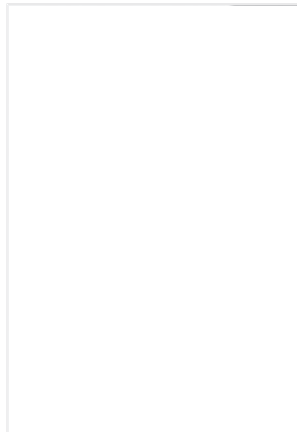
5. L'actual marc democràtic: la Constitució de 1978

Després de la dictadura de Franco, l'estat espanyol inicià una transició cap a la democràcia. El juny de 1977 es van convocar les primeres eleccions generals des de 1936.

Constituïdes les primeres Corts de la democràcia, en aquests cas constituents, es va crear una comissió per elaborar una constitució. Així, el poble espanyol, el **6 de desembre de 1978**, aprovava en referèndum l'actual constitució.

Aquesta es fonamenta en dos principis:

- la **monarquia parlamentària**, en la qual el Rei regna, però no governa.
- la **declaració dels principis bàsics** de llibertat, igualtat i pluralisme polític.

La Constitució espanyola

L'articulació del sistema democràtic es basa en l'exercici del sufragi universal i en un sistema parlamentari bicameral (dues cambres): el Congrés dels Diputats i el Senat.

- El Congrés dels Diputats:** està format per 350 diputats, elegits segons el sistema proporcional. La circumscripció electoral dels diputats és la província; cada província té assignada un nombre de diputats relacionats amb la seva població. Es renova cada quatre anys.

- El Senat:** és la cambra de representació territorial per la qual s'elegeixen quatre senadors per província, excepte a les Balears, que en total en té 5, les Canàries, que en té 11, i Ceuta i Melilla, que en tenen 2. Del total de senadors, 208 són elegits pel sistema de llistes obertes i els 51 restants són representants de les diferents comunitats autònomes segons el nombre d'habitants.

La Principal funció del Parlament consisteix en aprovar les lleis.

Els altres dos poders que consagra la Constitució són:

- L'executiu o Govern.** Un cop celebrades les eleccions generals i segons els resultats obtinguts, el Rei proposa al Parlament un candidat per formar govern. Un cop elegit President pel Congrés dels Diputats, el nou Cap de l'Executiu nomena els que seran els seus ministres i juren el càrrec davant el Rei al Palau de la Zarzuela. El govern, sempre està sota el control del Parlament (Congrés i Senat).
- El Poder Judicial.** És exercit pels tribunals de justícia. L'òrgan de govern de la justícia és el Consell General del Poder Judicial. Altres òrgans fonamentals són el Tribunal Constitucional i el Tribunal Suprem.

Administrativament, l'estat espanyol es divideix en províncies (50) i municipis. Com que l'estat espanyol és descentralitzat, hi ha 17 comunitats autònomes, cadascuna de les quals disposa d'un Estatut i d'un Parlament propi.

Cal destacar finalment que la Constitució preveu en l'article 10 fer reformes constitucionals.

Consulta la *Constitució Espanyola* i fes-te una idea del marc jurídic que empara actualment la nostra convivència democràtica. Pots trobar tota la informació necessària a l'adreça d'internet www.constitucion.es

• Fes l'activitat d'aprenentatge 4.

6. La Democràcia a Catalunya

Catalunya és una nació amb personalitat pròpia, que forma part de l'estat espanyol com a nacionalitat històrica. Històricament, Catalunya ha demostrat una voluntat decidida de mantenir un sistema d'autogovern propi.

6.1 Els Orígens democràtics a Catalunya

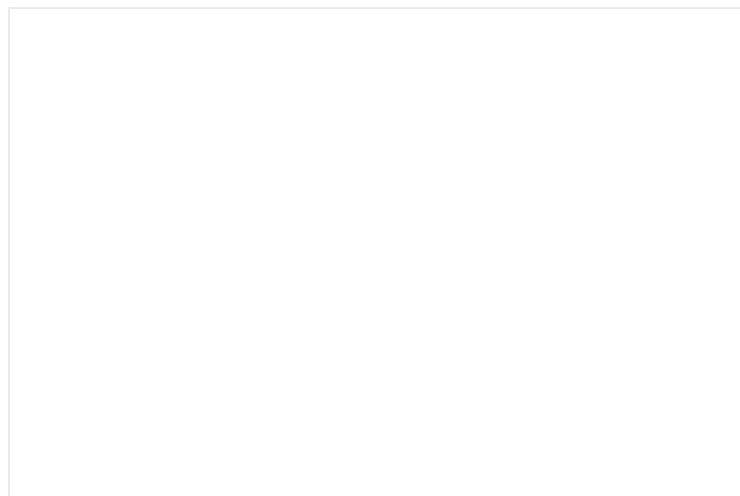
Els orígens democràtics de Catalunya cal cercar-los a l'edat mitjana. Les corts medievals tenen el seu origen en les Corts Comtals i en les assemblees de Pau i Treva creades per l'abat Oliva al Segle X.

L'any 1217 Jaume I va convocar les primeres Corts o parlament de l'Europa occidental. Estaven formades pels representants de l'Església, de la noblesa i de les ciutats. Les corts exercien dues funcions: primer redactar i aprovar lleis i segon proporcionar al rei recursos econòmics. El rei tenia l'obligació de convocar-les un cop a l'any. És per això que parlem de *forma de govern pactada, la primera a Europa, entre la monarquia i les institucions polítiques del país*. Cal dir que aquesta forma de govern "democràtica" només era exercida pels sectors privilegiats de la societat, no era una democràcia com la entenem avui dia.

La Generalitat, creada l'any 1359, en el seu origen era una institució encarregada de recaptar els diners que s'havien concedit al rei i tenir cura de l'execució dels acords votats a les Corts. Amb el temps, sobretot a partir del segle XV, quan, amb l'arribada de la dinastia castellana dels Trastàmara, es va convertir en baluard de la defensa de les constitucions de Catalunya i dels seus privilegis i lleis enfront dels abusos de la monarquia. També exercí el mateix paper en el període de la Monarquia Hispànica (1516-1700). En aquesta etapa històrica les tensions entre les institucions catalanes i la monarquia castellana van ser constants, sobretot durant el regnat de Felip IV (segle XVII).

El Consells Municipals, creats a partir del regnat de Jaume I, s'encarregaven de l'administració de les ciutats, i eren de protecció reial, és a dir, no depenien de les ciutats dels senyors feudals, sinó directament del rei. El consell municipal de Barcelona era el Consell de Cent, que estava format per cinc consellers i per cent prohoms de les diferents classes socials que exercien funcions consultives. A finals del segle XIV, les classes benestants de la ciutat es van fer amb el control del Consell de Cent i això va provocar enfrontaments amb les classes populars de la ciutat, sobretot en el segle xv.

En el mòdul *Del feu a les Amèriques* de l'àmbit de les Ciències socials i de la participació trobaràs més informació sobre les institucions catalanes.

El Saló de Cent. L'AHCB

6.2 La Fi de les Institucions catalanes.

Les conseqüències tràgiques de la Guerra de Successió al tron de la monarquia hispànica (1701-1714) van suposar per a Catalunya, a partir de la promulgació el 1716 del Decret de Nova Planta, l'abolició de les seves institucions pròpies d'autogovern, Corts, Generalitat i Consells municipals, i es van imposar les lleis castellanes; així, el govern de Catalunya va quedar en mans d'un capità general, i el territori es va dividir en dotze corregiments, seguint un criteri militar d'ocupació.

6.3 Les Bases de Manresa.

L'any 1892, la Unió Catalanista (que era l'agrupació de diverses organitzacions catalanistes) va convocar una assemblea a Manresa pel mes de març on es van aprovar les **Bases per a la Constitució Regional Catalana**, conegudes com les **Bases de Manresa**. Les Bases, primera formulació del catalanisme polític, van servir de base per a la posterior acció política de la Lliga Regionalista i de la Mancomunitat.

El document consta de dues parts. La primera, que correspon a la primera Base, tracta del poder central, la separació de poders, el manteniment de la monarquia i el sufragi universal masculí. La segona part, formada per 16 Bases, tracta del poder regional (de Catalunya). Entre altres aspectes defensa la oficialitat del català, defensa del dret català, la divisió del territori no per províncies sinó per comarques i el municipi, amb àmplies competències. La seguretat interior serà competència del govern regional, així com a l'encunyació de la moneda i l'ensenyament.

Consulta en una enciclopèdia o fes una recerca a través d'internet sobre el *Decret de Nova Planta* i les *Bases de Manresa*.

6.4 La recuperació de les institucions d'autogovern: la Mancomunitat (1914-1923).

L'any 1914, dos-cents anys després de perdre les institucions pròpies, es va constituir la Mancomunitat de Catalunya, el primer president de la qual fou Enric Prat de la Riba, que va ser l'ànima de la institució política. La Mancomunitat era la federació de les quatre diputacions provincials i, malgrat que les seves competències i recursos eren molt limitats, va fer una gran tasca de país. Les principals actuacions de l'obra de govern de la Mancomunitat van ser en la sanitat, les

obres públiques, la cultura i l'ensenyament. La Mancomunitat fou abolida per la dictadura de Primo de Rivera el 1925.

Sota impuls de la Lliga Regionalista es va elaborar un **projecte d'Estatut d'Autonomia els anys 1918 i 1919**, que va ser recolzat per diverses forces polítiques i socials, com el Futbol Club Barcelona o L'Orfeó Català. El projecte va ser presentat a les corts espanyoles, que el van rebutjar.

6.5 L'Estatut de 1932.

La proclamació de la República el 1931 va suposar la recuperació de la Generalitat, abolida el 1714. L'any 1932 s'aprova l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que constava de 18 articles. La Generalitat rebia plenes competències legislatives i executives en dret civil propi i règim administratiu. Tenia competències, amb limitacions, en obres públiques, agricultura, sanitat, hisenda i ensenyament. La Generalitat podia crear escoles, però sense finançament de l'estat.

Pel que fa al finançament, aquest era molt limitat i insuficient i depenia del govern central. En l'àmbit de la justícia, l'Estatut preveia competències per organitzar l'administració de justícia, nomenar jutges, magistrats i funcionaris. A més, la Generalitat s'encarregaria dels serveis de policia i ordre interior.

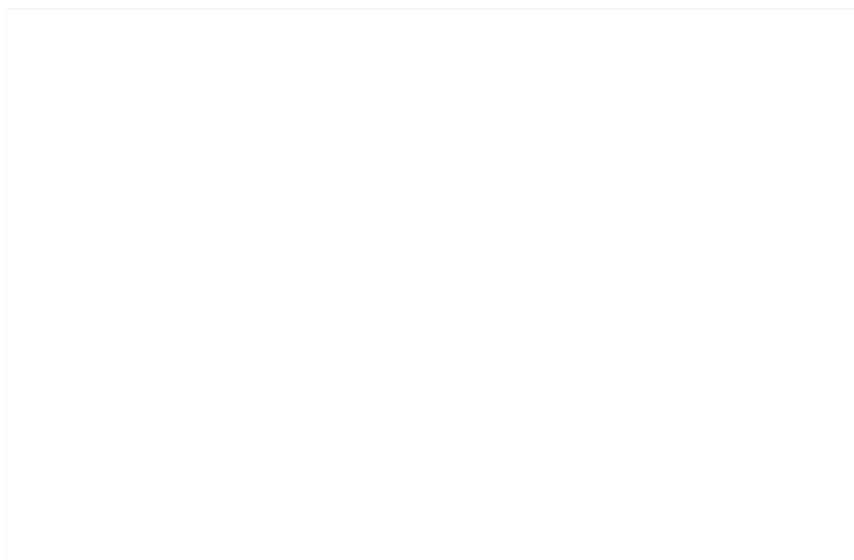
A la fi de la Guerra Civil, amb la implantació de la dictadura de Franco, l'Estatut fou abolit, com totes les institucions polítiques catalanes.

• Fes les activitats d'aprenentatge 5 i 6.

6.6 L'Actual marc democràtic: l'Estatut de 1979.

Catalunya, com a nació històrica, és una de les 17 comunitats autònomes que formen part de l'Estat espanyol. La forma de govern de Catalunya és definida per l'Estatut d'Autonomia, aprovat pel poble català en referèndum l'octubre de 1979.

L'Estatut defineix com a òrgan de govern de Catalunya la **Generalitat**. La Generalitat està constituïda pel Parlament de Catalunya, el Consell Executiu o **Govern** i el **President** de la Generalitat.

Palau de la Generalitat

L'Estatut preveu competències exclusives en cultura, sanitat i educació. A més, la Generalitat pot legislar en àmbits com les obres públiques, l'urbanisme, l'ordenació territorial, el turisme o l'habitatge entre altres coses.

L'estatut reconeix el català com a llengua pròpia i la cooficialitat del català amb el castellà.

El territori s'organitza en municipis i comarques.

L'Estatut també contempla un seguit de traspassos de l'estat cap a la Generalitat. Pel que fa al finançament, estableix que la Generalitat tindrà un percentatge de participació en els ingressos de l'estat, revisable periòdicament. Igualment, la Generalitat pot establir impostos propis.

L'Estatut també preveu fer modificacions estatutàries com diu el títol 4.

Vegem, finalment, els organismes més importants:

- **El Parlament de Catalunya** és l'òrgan legislatiu i està format per 135 diputats, elegits cada quatre anys per sufragi universal. Els diputats són elegits per les circumscripcions electorals provincials catalanes: Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida; cada una d'elles té assignat un nombre de diputats en funció de la població. És un sistema proporcional que evita els desequilibris territorials. Així, es necessiten més vots per aconseguir un diputat a Barcelona que a Girona, per exemple.
- **El Govern de la Generalitat** és el poder executiu. Està format pel President de la Generalitat i els Consellers (Consell Executiu). El President és elegit pel Parlament de Catalunya, és la màxima autoritat de govern a Catalunya i és el cap del Consell Executiu.
- **El Poder Judicial.** L'Estatut estableix que el màxim òrgan del poder judicial a Catalunya és el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
- **Els Ajuntaments.** Són el primer instrument de participació política i de representació dels ciutadans. A Catalunya hi ha 946 municipis.
- **Les Comarques.** El territori de Catalunya es troba dividit en 41 comarques. Cada comarca disposa d'un òrgan de gestió, que són els Consells Comarcals, que coordinen les tasques dels ajuntaments. La divisió comarcal coexisteix amb la divisió provincial espanyola del territori català en quatre províncies.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 7.

Per completar aquesta unitat pots mirar el vídeo:

Unitat 13 *Viure en democràcia*

Àmbit de les ciències socials i de la participació

Col·lecció:

G₂ R₁ A₁ D₂ U₁ Ì₁ S₁

ARA EN SECUNDÀRIA

74 ACTIVITATS D'APRENTATGE

Activitat 1

- a)
- b)
- c)
- d)

Activitat 2

Activitat 3

- monarquia parlamentària.
- sistema parlamentari bicameral.
- l'Estat es defineix com a laic.
- l'article 10 preveu reformes constitucionals.
- un estat poc presidencialista.
- preveu concedir règims autonòmics a les regions històriques.
- reconeix per primera vegada el vot de les dones.
- el Congrés dels Diputats està format per 350 diputats.
- el Senat és la Cambra de representació territorial.
- un parlament únic.

II República	1978

Activitat 4

- (V) (F)
- -
 -
 -
 -
 -
 -

Activitat 5**Activitat 6**

- a) 1.
- 2.
- b) 1.
- 2.
- c) 1.
- 2.
- d) 1.
- 2.

e) 1.

2.

f) 1.

2.

Activitat 7

a)

.....
.....
.....

b)

.....

c)

.....
.....

d)

.....

e)

.....

f)

.....

Activitat 1

78 ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

Activitat 1

	(V)	(F)
a) ☐ La Constitució de 1837 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
b) ☐ La Constitució de 1845 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
c) ☐ La Constitució de 1856 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
e) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
f) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐

Activitat 2

	Constitució de Cadis	Constitució de 1869
a) ☐ La Constitució de 1837 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
b) ☐ La Constitució de 1845 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
c) ☐ La Constitució de 1856 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
d) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
e) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
f) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐
g) ☐ La Constitució de 1876 és la primera de la història de Catalunya.	☐	☐

Activitat 3

a) 1.

2.

b) 1.

2.

c) 1.

2.

d) 1.

2.

e) 1.

2.

f) 1.

2.

Activitat 4

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

f) _____

g) _____

Activitat 5

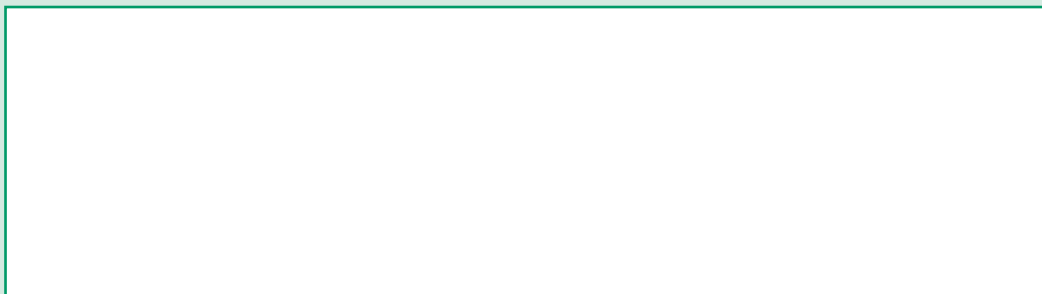
- L'any 1217 Jaume I les va convocar per primera vegada.
- En el seu origen era una institució encarregada de recaptar diners que s'havien concedit al Rei.
- Amb l'arribada dels Trastàmara es va convertir en baluard de la defensa de les constitucions de Catalunya.
- S'encarregaven de l'administració de la ciutat.
- Les formaven representants de l'Església, de la noblesa i de les ciutats.
- A finals del segle XIV les classes benestants de la ciutat es van fer amb el seu control.
- Estava format per cinc consellers i per cent prohoms de les diferents classes socials que exercien funcions consultives.
- El Rei tenia l'obligació de convocar-les un cop a l'any.
- Tenia cura de l'execució dels acords votats a les Corts.

Les Corts	La Generalitat	Els Consells municipals

Activitat 6

	Manresa	Mancomunitat	Estatut
a) _____			
b) _____		_____	
c) _____			
d) _____			
e) _____		_____	
f) _____		_____	
g) _____			
h) _____			_____
i) _____			

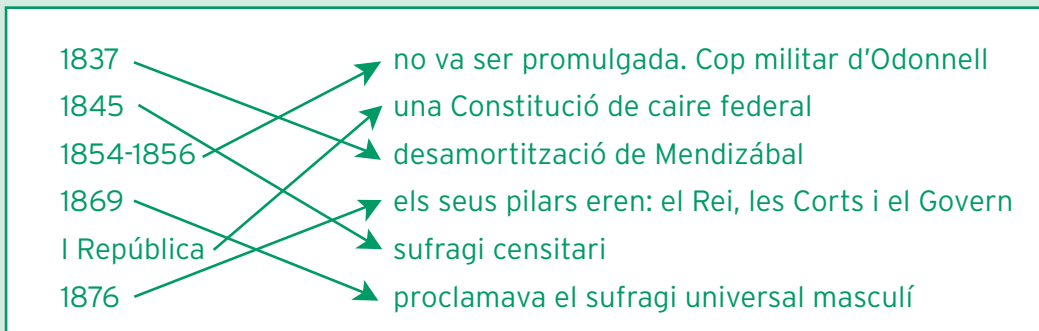
Activitat 7

Activitat 1

- a) poders
- b) limitat
- c) Corts
- d) sobirania nació

Activitat 2

Activitat 3

- monarquia parlamentària.
- sistema parlamentari bicameral.
- l'Estat es defineix com a laic.
- l'article 10 preveu reformes constitucionals.
- un estat poc presidencialista.
- preveu concedir règims autonòmics a les regions històriques.
- reconeix per primera vegada el vot de les dones.
- el Congrés dels Diputats està format per 350 diputats.
- el Senat és la Cambra de representació territorial.
- un parlament únic.

II República	1978
Estat es defineix com a laic	monarquia parlamentària
un estat poc presidencialista	sistema parlamentari bicameral
preveu concedir règims autonòmics a les regions històriques	l'article 10 preveu reformes constitucionals
reconeix per primera vegada el vot de les dones	el Congrés dels Diputats està format per 350 diputats
un parlament únic	el Senat és la Cambra de representació territorial

Activitat 1

		(V)	(F)
a)	☐		
b)		☐	
c)			☐
d)	☐		
e)			☐
f)			☐

Activitat 2

Constitució de Cadis
 Constitució de 1837
 Constitució de 1845
 Constitució de 1856

Constitució de 1869
 Constitució de la I República
 Constitució de 1876

- a) Constitució de 1869
- b) Constitució de 1845
- c) Constitució de Cadis
- d) Constitució de 1856
- e) Constitució de 1837
- f) Constitució de la I República
- g) Constitució de 1876

Activitat 3

- a) 1. El 12 d'abril de 1931 unes eleccions municipals van donar la majoria als republicans.
2.
- b) 1.
2. La Constitució de 1931 definia un Estat poc presidencialista.
- c) 1. La Constitució de 1931 preveia concedir règims autonòmics a les regions històriques.
2.
- d) 1. L'actual Constitució es va aprovar el 6 de desembre de 1978.
2.
- e) 1. La Constitució de 1978 articula el sistema democràtic en l'exercici del sufragi universal i en un sistema parlamentari de dues cambres.
2.
- f) 1. Segons la Constitució, la funció del Parlament consisteix en aprovar les lleis.
2.

Activitat 4

- a) regna
- b) bicameral
- c) proporcional
- d) cada quatre anys
- e) territorial
- f) Al Parlament
- g) 50

Activitat 5

- L'any 1217 Jaume I les va convocar per primera vegada.
- En el seu origen era una institució encarregada de recaptar diners que s'havien concedit al Rei.
- Amb l'arribada dels Trastàmara es va convertir en baluard de la defensa de les constitucions de Catalunya.
- S'encarregaven de l'administració de la ciutat.
- Les formaven representants de l'Església, de la noblesa i de les ciutats.

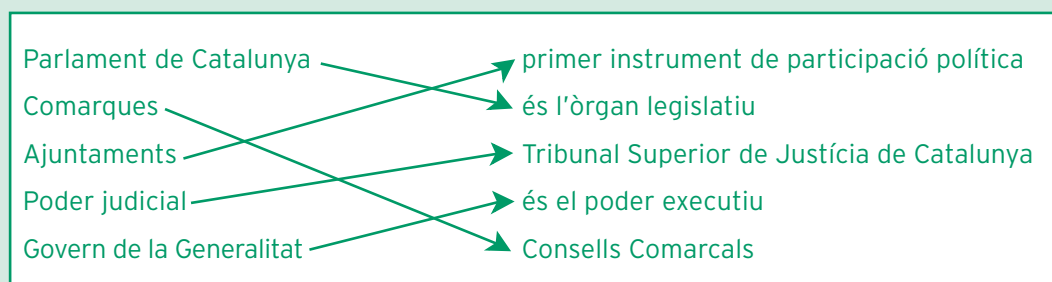
- A finals del segle XIV les classes benestants de la ciutat es van fer amb el seu control.
- Estava format per cinc consellers i per cent prohoms de les diferents classes socials que exercien funcions consultives.
- El Rei tenia l'obligació de convocar-les un cop a l'any.
- Tenia cura de l'execució dels acords votats a les Corts.

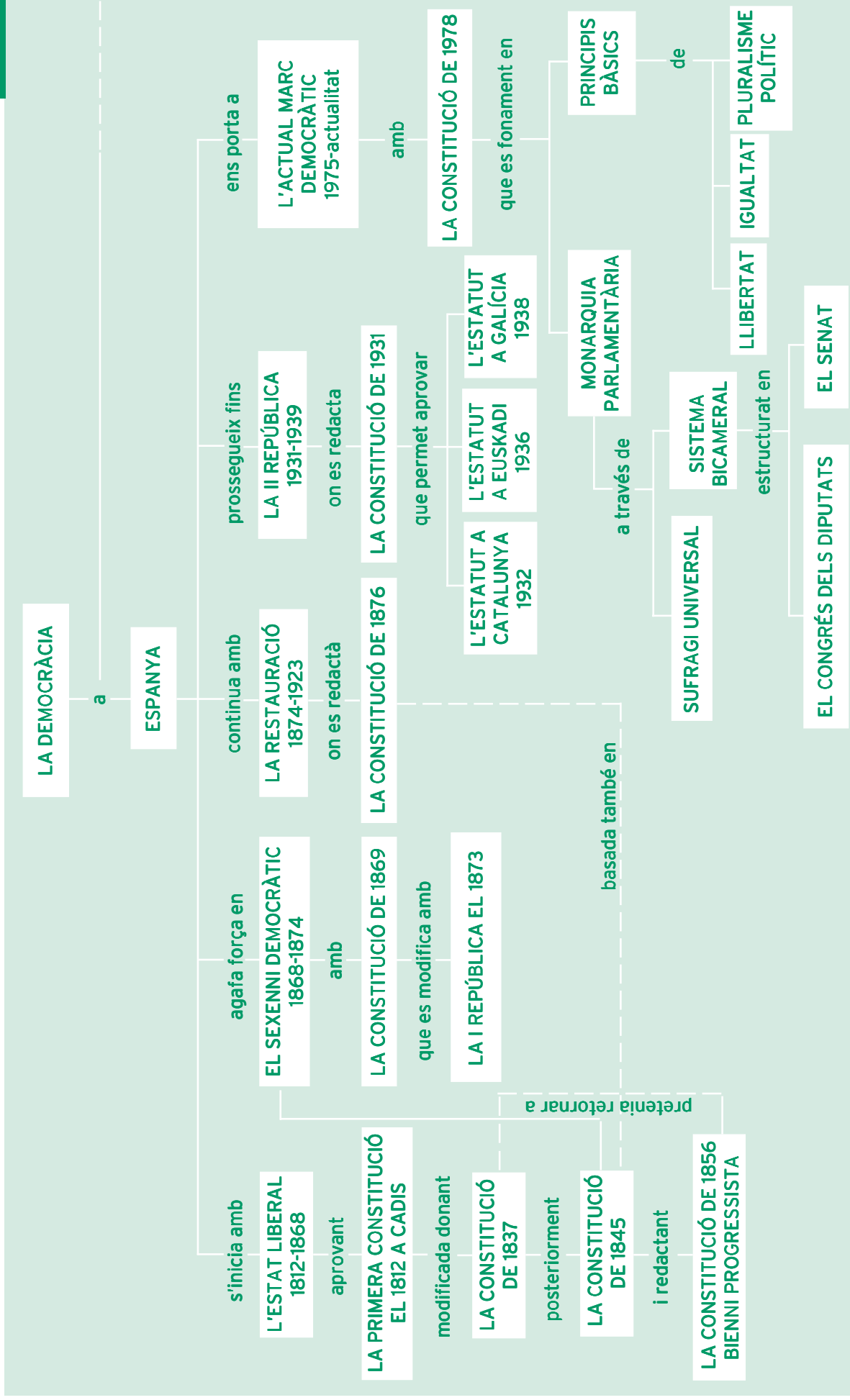
Activitat 6

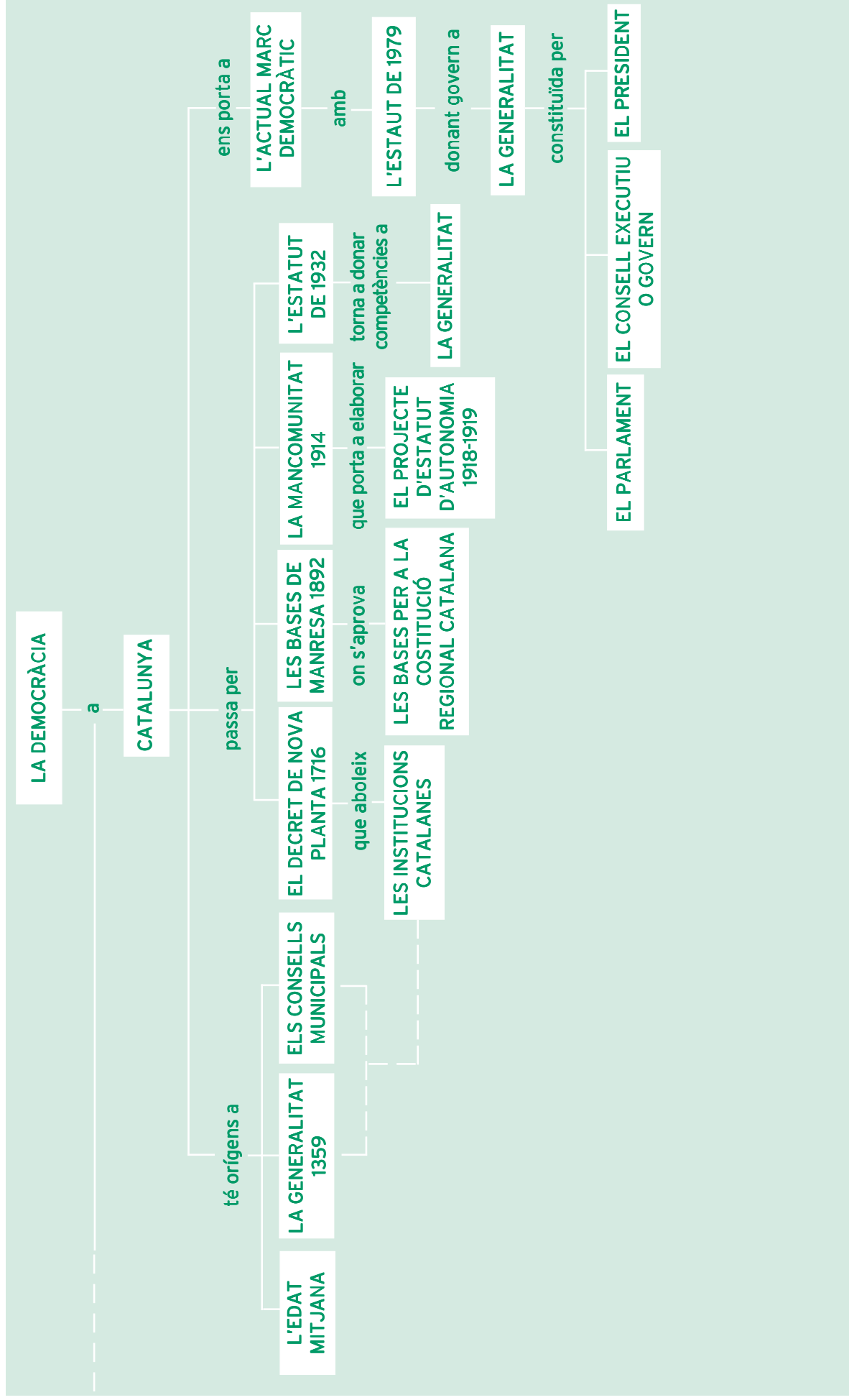
Les Corts	La Generalitat	Els Consells municipals
L'any 1217 Jaume I les va convocar per primera vegada.	En el seu origen era una institució encarregada de recaptar diners que s'havien concedit al Rei.	S'encarregaven de l'administració de la ciutat.
Les formaven representants de l'Església, de la noblesa i de les ciutats.	Amb l'arribada dels Trastàmara es va convertir en baluard de les constitucions de Catalunya.	A finals del segle XIV les classes benestants de la ciutat es van fer amb el seu control.
El Rei tenia l'obligació de convocar-les un cop a l'any.	Tenia cura de l'execució dels acords votats a les corts.	Estava format per cinc consellers i per cent prohoms de les diferents classes socials que exercien funcions consultives.

- Manresa Mancomunitat Estatut
- a) Mancomunitat
- b) Bases de Manresa
- c) Bases de Manresa
- d) Estatut
- e) Bases de Manresa
- f) Mancomunitat
- g) Bases de Manresa
- h) Mancomunitat
- i) Estatut

Activitat 7

Unitat 4

DEMOCRÀCIA: JUSTÍCIA I PARTICIPACIÓ

què treballaràs?

En aquesta unitat treballaràs les idees principals següents:

- Breus nocions d'imperis i d'estats al llarg de la història.
- Des de sempre els pobles i països s'han aliat i continuen aliant-se per qüestions diverses: polítiques, socials, culturals, religioses, etc.
- Aliances per raons econòmiques com la Unió Europea (UE).
- L'Organització de les Nacions Unides (ONU), organització supranacional per excel·lència.
- La cooperació i la solidaritat internacional com a mitjà per compensar les desigualtats entre el Primer i el Tercer Món.
- La cooperació governamental i la no governamental (ONGs).
- La desigualtat, la marginació i el racisme en el món actual.

En acabar la unitat has de ser capaç de:

- Descriure les principals aliances a nivell mundial.
- Explicar el funcionament de la Unió Europea.
- Explicar què és l'Organització de les Nacions Unides i els seus organismes principals.
- Descriure els tipus de cooperació més importants.
- Explicar els tipus de desigualtats i de marginació actuals.
- Definir el racisme i les seves característiques.

1. La formació dels Imperis i dels Estats

Des del principi de la història de la humanitat, les tribus i els grups familiars, que se sentien units o vinculats per uns trets comuns, com poden ser la llengua, la raça, la cultura, la religió, etc., han tendit a agrupar-se en entitats més grans formant estats amb unes institucions i uns sistemes que fan possible el seu funcionament (economia, justícia, defensa del territori, etc.).

Aquests estats són governats per unes persones que de vegades assumeixen el poder per la força: en aquest cas estaríem parlant de **governos dictatorials**. En canvi, quan el poder l'ostenten unes persones que han estat escollides pel poble, estaríem parlant de **govern democràtic**.

Al llarg de la història, algun d'aquests estats o països conquerien normalment per la força altres territoris, i arribaven a formar estats que sobrepassaven les fronteres. Aquests estats supranacionals es denominaven **imperi**, al front del qual havia una persona que se l'anomenava **emperador**. En són un exemple: l'imperi romà, l'austrohongarès, l'imperi napoleònic, l'imperi espanyol, etc. O els imperis colonials europeus respecte a països d'Amèrica, Àfrica i Àsia, que consisteixen en el domini econòmic d'aquests per part dels altres. Aquest domini que es duia a terme a través de l'exèrcit de terra, per assegurar el domini del territori, i també a través de l'armada, per controlar les rutes per mar.

La desaparició d'aquests imperis ha donat lloc al naixement de tota una sèrie **d'estats**, a partir del segle XVI, molt diferents uns d'altres i amb situacions diverses. P. e., alguns tenen veritables problemes de supervivència a causa de la diversitat de grups o pobles que els formen, de la manca de recursos, etc. La major part d'aquests països són fruit d'un procés conegut com a descolonització, que es va dur a terme al llarg de la segona meitat del segle XX.

A l'Europa oriental han nascut nous estats a partir de la desmembració de l'antiga URSS a principis de la dècada de 1990.

2. Les organitzacions supranacionals

Les organitzacions supranacionals són organitzacions que superen les fronteres i que es deuen a objectius o finalitats diferents, com poden ser l'economia, la política, la cultura, etc.

Ara bé, no es pot parlar d'organitzacions supranacionals en pla genèric, en el sentit que obeeixen a interessos o projectes diferents com poden ser, per exemple, l'economia, la cultura, la defensa, etc. També cal dir que aquestes organitzacions se situen en zones geogràfiques diferents, coincidint amb els nivells de riquesa; en definitiva estaríem parlant d'organitzacions supranacionals entre els països desenvolupats o rics i organitzacions supranacionals entre els països en vies de desenvolupament o països pobres.

2.1. Aliances culturals, geopolítiques i econòmiques

Són aliances culturals i geopolítiques **el Consell d'Europa, la Cimera Iberoamericana** o **la Lliga Àrab**, que agrupen països amb llengua, història o religió comunes.

D'altres han nascut motivades per interessos de seguretat o militars; és el cas de l'**OTAN (Organització de l'Atlàntic Nord)** abans de caure el mur de Berlín i desaparèixer l'antiga URRS, el **Pacte de Varsòvia** que es va crear com a resposta del bloc comunista a l'OTAN del bloc capitalista. També estarien entre aquests l'**Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, la Comunitat d'Estats Independents (CEI)**, l'**Organització d'Estats Americans (OEA)**, l'**Organització per a la Unitat Àfrica (OUA)**, etc.

Les organitzacions econòmiques són les que concentren més esforços perquè l'economia és la que marca el poder i la influència d'uns països respecte a d'altres. No totes tenen un objectiu igual ni pretenen el mateix. Per exemple, l'**Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE)** té un caràcter purament consultiu. En el cas de l'**Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP)**, l'objectiu final és la defensa d'un interessos concrets.

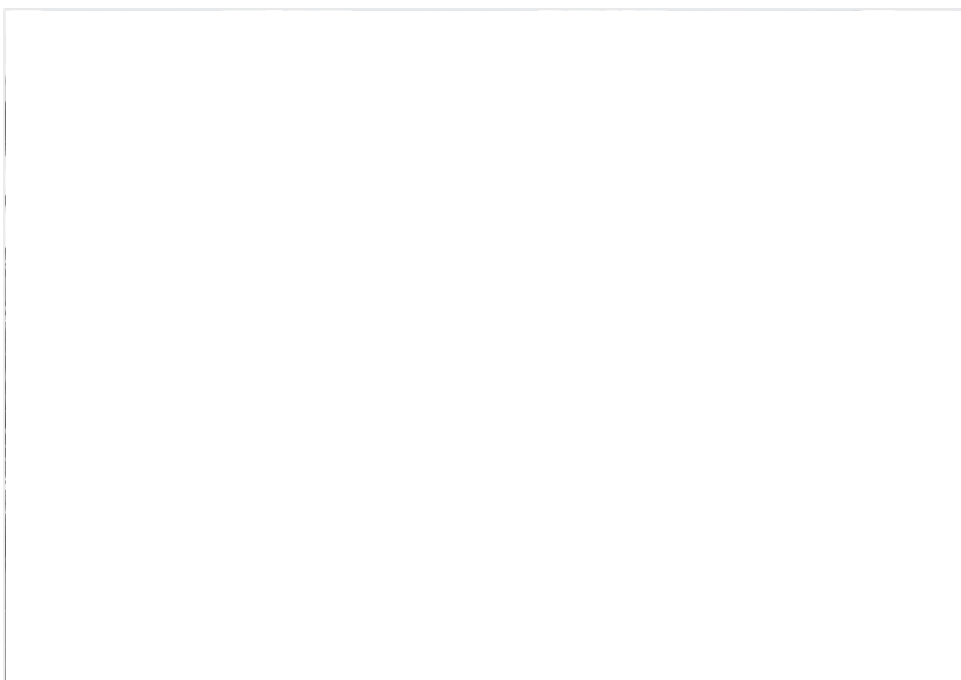
N'hi ha unes altres que tenen com a últim objectiu els **intercanvis comercials**, per la qual cosa han sorgit **unions duaneres** o **mercats comuns**. Per exemple, l'**Associació del Lliure Canvi d'Amèrica del Nord (NAFTA)**, el **Mercat Comú del Con Sud (MERCOSUR)** i la **Cooperació Econòmica Àsia-Pacífic (APEC)**.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 1.

2.2. La Unió Europea

La Unió **Europea (UE)** mereix una menció especial, ja que nosaltres hi estem integrats. Els membres integrats en la Unió Europea tenen l'obligatorietat de sotmetre's a la política que marca l'autoritat comuna.

En el mòdul *Reptes del nostre món* de l'àmbit de les Ciències socials i de la participació trobaràs un apartat on es parla de la formació de la Unió Europea.

El funcionament de la UE es basa en nombroses institucions comunitàries:

- **El Consell Europeu:** és la màxima autoritat de la Unió. Està compost pels caps de govern de tots els països i defineix les orientacions polítiques generals. Cada 6 mesos un estat diferent presideix el Consell.
- **El Consell de Ministres:** està compost per un ministre de cada país membre i és l'òrgan de decisió fonamental.
- **La Comissió:** té la seu a Brussel·les i s'encarrega d'elaborar les propostes d'actuació de la UE i l'execució de la política comunitària.
- **El Parlament Europeu:** està compost per parlamentaris escollits pels ciutadans dels diferents països, i fa la funció del control polític. També col·labora amb el Consell en l'elaboració de lleis.
- **El Tribunal de Justícia:** s'encarrega de l'aplicació del dret comunitari.

A través d'internet pots entrar a la web de la Unió Europea:
http://europa.eu.int/index_es.htm

• Fes l'activitat d'aprenentatge 2.

2.3 L'Organització de les Nacions Unides (ONU)

Logotip de l'ONU

L'ONU està estructurada en diversos organismes especialitzats encarregats de fer front als problemes fonamentals, com, per exemple, la **FAO** (sobre la fam i l'alimentació), **UNICEF** (la infància), **UNESCO** (la cultura), **OMS** (la salut), **ACNUR** (els refugiats) i **UNEP** (el medi ambient).

Pel que fa al seu funcionament, cal destacar el **dret a veto** que tenen els 5 membres permanents en el **Consell de Seguretat** (la Xina, EUA, Gran Bretanya, França i l'antiga URSS), amb el qual poden vedar els acords que s'hagin arribat a prendre, i moltes vegades bloquejar, d'aquesta manera, accions preses per aquesta organització, perquè consideren que van contra els seus interessos.

Val a dir que cada cop són més les veus que demanen una reestructuració a fons d'aquest organisme.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 3.

A través d'internet pots accedir a la pàgina web de les Nacions Unides:
www.un.org/spanish

3. La cooperació i la solidaritat

Pel que fa a qüestions humanitàries, econòmiques, culturals, d'infraestructures, etc. la cooperació internacional es fa cada cop més necessària de cara a compensar les desigualtats que existeixen entre els països industrialitzats i els del Tercer Món. Aquesta cooperació es duu a terme a través de diferents formes:

3.1. La cooperació governamental bilateral

El tipus de cooperació més comuna és la que es dona entre dos estats de manera directa. L'**Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD)** és l'ajuda econòmica que depèn directament del govern de l'estat i es proporciona a través de préstecs o participant en projectes de desenvolupament que duen a terme organismes estatals. Aquest tipus d'ajut normalment acaba agreujant la situació dels països pobres, ja que els ajuts que els arriben dels països rics és en forma de préstecs que a la llarga no poden pagar, amb la qual cosa la seva dependència cada cop és més forta.

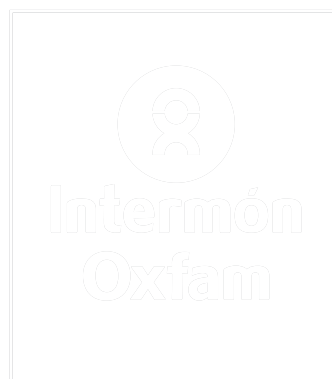
3.2. La cooperació governamental multilateral

Actualment es tendeix a canalitzar la cooperació governamental internacional a través de l'ONU, que per mitjà del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (**PNUD**) treballa per augmentar la producció, protegir i regenerar el medi ambient, proporcionar educació i formació professional, promoure l'assistència sanitària i els serveis, desenvolupar el món empresarial i incrementar la participació de la societat civil dels països del Tercer Món en el propi procés de desenvolupament. Altres organismes de les nacions Unides que col·laboren en projectes de desenvolupament són la **UNESCO** (per a temes culturals, científics i educatius), la **UNICEF** (per la infància), la **FAO** (desenvolupament agrícola) o l'**OMS** (Organització Mundial de la Salut).

3.3. La cooperació no governamental

Les Organitzacions No Governamentals (ONG) són organismes sense ànim de lucre que reben els seus recursos de les donacions particulars i de les subvencions que aconsegueixen d'institucions públiques. A més, bona part del personal que hi treballa ho fa de forma voluntària. El seu mètode de treball es fonamenta en projectes concrets de cooperació, en els quals també participen les institucions del país a què es destina l'ajuda. Generalment, a més, les ONG intenten que la mateixa població beneficiària col·labori en la definició i la realització del projecte.

Algunes de les ONG més conegudes són: Metges Sense Fronteres, Intermón-Oxfam, Amnistia Internacional, Greenpeace, Càritas...

Logotip d'Intermón Oxfam

3.4. Passos a seguir a l'hora de desenvolupar un projecte de cooperació

Normalment, a l'hora de dur a terme un projecte de cooperació, se segueixen aquests passos:

- es detecten unes necessitats, sovint a partir de les demandes concretes de la població afectada.
- es contacta amb la població o les institucions de la zona implicada i, de mutu acord, s'elabora un projecte on consten les característiques de la zona, les necessitats concretes, els objectius necessaris i els mecanismes de control que s'han d'establir per tal d'avaluar-ne el procés de realització.
- es busquen els recursos necessaris per dur a terme el projecte, ja siguin econòmics, humans o materials.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 4.

4. Desigualtats i marginació

Aquesta és una qüestió que té el seu origen en causes i motius diferents, encara que la major part de vegades apareix l'economia com a element subjacent.

4.1 Desigualtats i marginacions més actuals:

- La marginació que acostumen a patir els **grups minoritaris** respecte a les majories. Per exemple, al nostre país l'ètnia gitana. Fora de les nostres fronteres, moltes tribus a països de Centre i Sud-Amèrica que, fins i tot en alguns casos, corren el perill de desaparèixer.
- Molts dels **immigrants**, provinents sobretot del Magrib i de l'Àfrica negra, que aconsegueixen entrar a qualsevol dels països rics experimenten moltes vegades el rebuig social sobretot de grups extremistes d'idees totalment xenòfobes.
- La marginació i discriminació que pateix la **dona** en general; en algunes zones del món llur situació reclama ajut amb extrema urgència. El cas potser més cridaner en aquests moments sigui el de les dones de l'Afganistan.
- La marginació que pateixen **molts col·lectius de joves** a causa de la manca de feina o, si més no, de l'absència de perspectives de futur respecte a moltes facetes de les seves vides; aquest fet dona peu a que molts d'ells, per raons diverses i diferents, acabin absorbits pel món de la droga.
- El rebuig social que pateixen els afectats d'algunes malalties noves, com la **SIDA**, tan estesa als països pobres.
- Finalment, totes les persones **«sense sostre»** que malviuen pel carrer i deambulen sense rumb, mancats de tota esperança i de la dignitat més elemental.

• Fes l'activitat d'aprenentatge 5.

4.2 El Racisme

Hi ha persones que pensen que d'altres grups humans, pel fet de tenir, per exemple, el color de la pell diferent, són de condició inferior i, per tant, consideren que les persones d'aquestes característiques han de ser separades o marginades. Fins i tot es dona el cas de pensar que un determinat grup humà ha de ser exterminat, situació en què parlariem de **genocidi**.

El **racisme**, amb diferents formes, s'ha donat al llarg de la història i continua donant-se també avui com una lacra social. Concretament, al segle XX s'han produït casos dramàtics d'esclat de racisme, com l'extermini jueu que van fer els nazis, la segregació social dels negres als EUA i l'*apartheid* a Sud-Àfrica. L'*apartheid* és el sistema de segregació racial de les poblacions que no són de raça blanca, instituit oficialment a la República de Sud-Àfrica des del 1948 fins al 1991.

Actualment, també es donen brots racistes a molts llocs d'Europa de grups neonazis, principalment a aquells països receptors d'immigrants, contra aquelles persones de races i colors diferents que arriben cercant una forma de vida una mica més digna o, en el pitjor dels casos, que fugen del seu país intentant evitar una mort quasi segura. Per desgràcia, Catalunya resta dins d'aquests països.

Manifestació contra el racisme . S.O.S. RACISME

Ben mirat, la raça o el color de la pell és purament una excusa per al racisme, perquè els japonesos, per exemple, no en són objecte, ni tampoc pateixen cap mena de marginació, dins del món àrab, qualsevol dels «jeques» que posseeixen immenses fortunes de dòlars. Així, doncs, podríem dir que el racisme és la manifestació d'una síndrome psicològica molt difosa com és la **xenofòbia**, que consisteix en l'odi o la por envers els estrangers o, simplement, vers els qui són diferents, i normalment més desfavorits, també a causa d'una valoració desmesurada de la pròpia cultura o grup. En el fons de la persona racista acostuma a haver-hi també un component molt gran d'infelicitat personal o d'insatisfacció motivada per causes diverses com poden ser la família, l'economia, etc.

Ben mirat, el racista és un ignorant respecte al que diu la ciència sobre la diversitat física de les persones; la qual cosa fa que, de vegades, aquesta ignorància activi la seva por, que, combinada amb la infelicitat personal, fa descarregar la seva ràbia contra persones immigrants, normalment més pobres i més incapaces de defensar-se. En aquest sentit, hauríem d'evitar els **prejudicis** i **tenir cura del llenguatge**, ja que són dos factors que acostumen a fomentar el racisme.

• **Fes l'activitat d'aprenentatge 6.**

Per completar aquesta unitat pots mirar el vídeo:

Unitat 13 *Viure en democràcia*

Àmbit de les ciències socials i de la participació

Col·lecció:

Activitat 1

OTAN, APEC, MERCOSUR, CEI, OUA, UE, OEA, NAFTA.

ALIANCES ECONÒMIQUES	ALIANCES POLÍTIQUES

Activitat 2

Activitat 3

- (V) (F)
-
-
-
-
-

Activitat 4

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Activitat 5

- a)
- b)

c)

.....

d)

.....

e)

.....

Activitat 6

- Agrupació natural d'individus amb unes característiques pròpies
- Acció d'exterminar
- Doctrina que propugna la desigualtat de les races humanes i en virtut de la qual hom justifica el fet que certes races o cultures siguin sotmeses a explotació econòmica, a segregació social o àdhuc a destrucció física
- Conjunt d'idees que un grup o una societat obté a partir de les normes o els patrons culturals prèviament establerts
- Actitud dels components d'un grup ètnic de considerar llur grup superior als altres grups racials o culturals
- Odi als estrangers

a)

b)

c)

d)

e)

f)

Activitat 1

- .
- .
- .
- .
- .

Activitat 2

Grita Libertad

Activitat 1

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____

Activitat 2

Activitat 3

Xina	Gran Bretanya	Rússia
Alemanya	Brasil	Canadà
França	Itàlia	EUA

Activitat 4

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

e)

.....

Activitat 5

econòmica, sexe, raça, malaltia, cultura

a)

.....

b)

.....

c)

.....

d)

.....

e)

.....

Activitat 6

(V)

(F)

a)

b)

c)

d)

e)

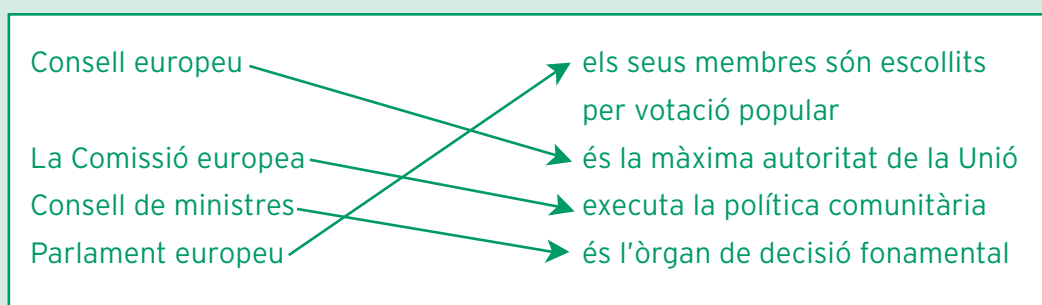
Activitat 1

OTAN, APEC,

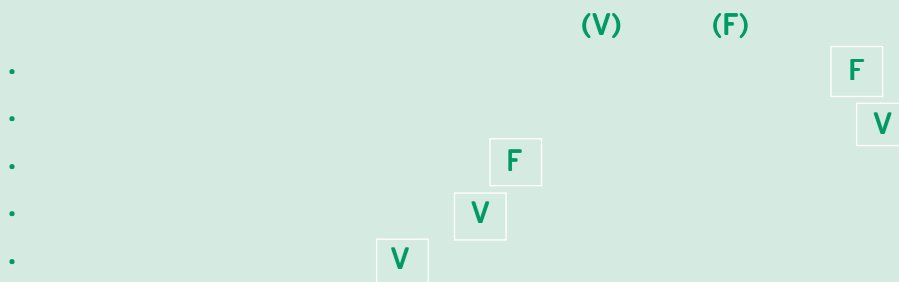
MERCOSUR, CEI, OUA, UE, OEA, NAFTA.

ALIANCES ECONÒMIQUES	ALIANCES POLÍTIQUES

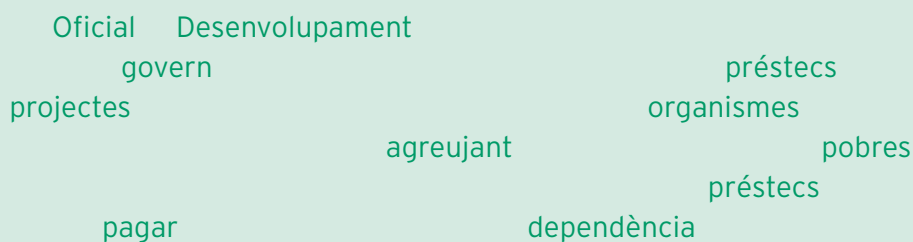
Activitat 2

Activitat 3

Activitat 4

Activitat 5

- a) ètnia
- b) color

- c) sexe
- d) religió
- e) economia

Activitat 6

- Agrupació natural d'individus amb unes característiques pròpies
 - Acció d'exterminar
 - Doctrina que propugna la desigualtat de les races humanes i en virtut de la qual hom justifica el fet que certes races o cultures siguin sotmeses a explotació econòmica, a segregació social o àdhuc a destrucció física
 - Conjunt d'idees que un grup o una societat obté a partir de les normes o els patrons culturals prèviament establerts
 - Actitud dels components d'un grup ètnic de considerar llur grup superior als altres grups racials o culturals
 - Odi als estrangers
- a) Agrupació natural d'individus amb unes característiques pròpies
- b) Odi als estrangers
- c) Actitud dels components d'un grup ètnic de considerar llur grup superior als altres grups racials o culturals
- d) Doctrina que propugna la desigualtat de les races humanes i en virtut de la qual hom justifica el fet que certes races o cultures siguin sotmeses a explotació econòmica, a segregació social o àdhuc a destrucció física
- e) Acció d'exterminar
- f) Conjunt d'idees que un grup o una societat obté a partir de les normes o els patrons culturals prèviament establerts

Activitat 1

- a) Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
- b) Comunitat d'Estats Independents
- c) Organització d'Estats Americans
- d) Organització per a la Unitat Africana
- e) Organització de Països Exportadors de Petroli
- f) Unió Europea
- g) Mercat Comú del Con Sud

Activitat 2

- a) El Consell de Ministres.
- b) El Tribunal de Justícia.
- c) El Parlament Europeu.
- d) La Comissió.
- e) El Consell Europeu.

Activitat 3

És el dret que tenen actualment cinc països membres del consell de Seguretat de la ONU amb el qual poden vedar els acords que hagi pres aquesta organització.

<u>Xina</u>	<u>Gran Bretanya</u>	<u>Rússia</u>
Alemanya	Brasil	Canadà
<u>França</u>	Itàlia	<u>EUA</u>

Activitat 4

- a) lucre
- b) voluntària
- c) cooperació
- d) particulars institucions
- e) Metges Sense Fronteres

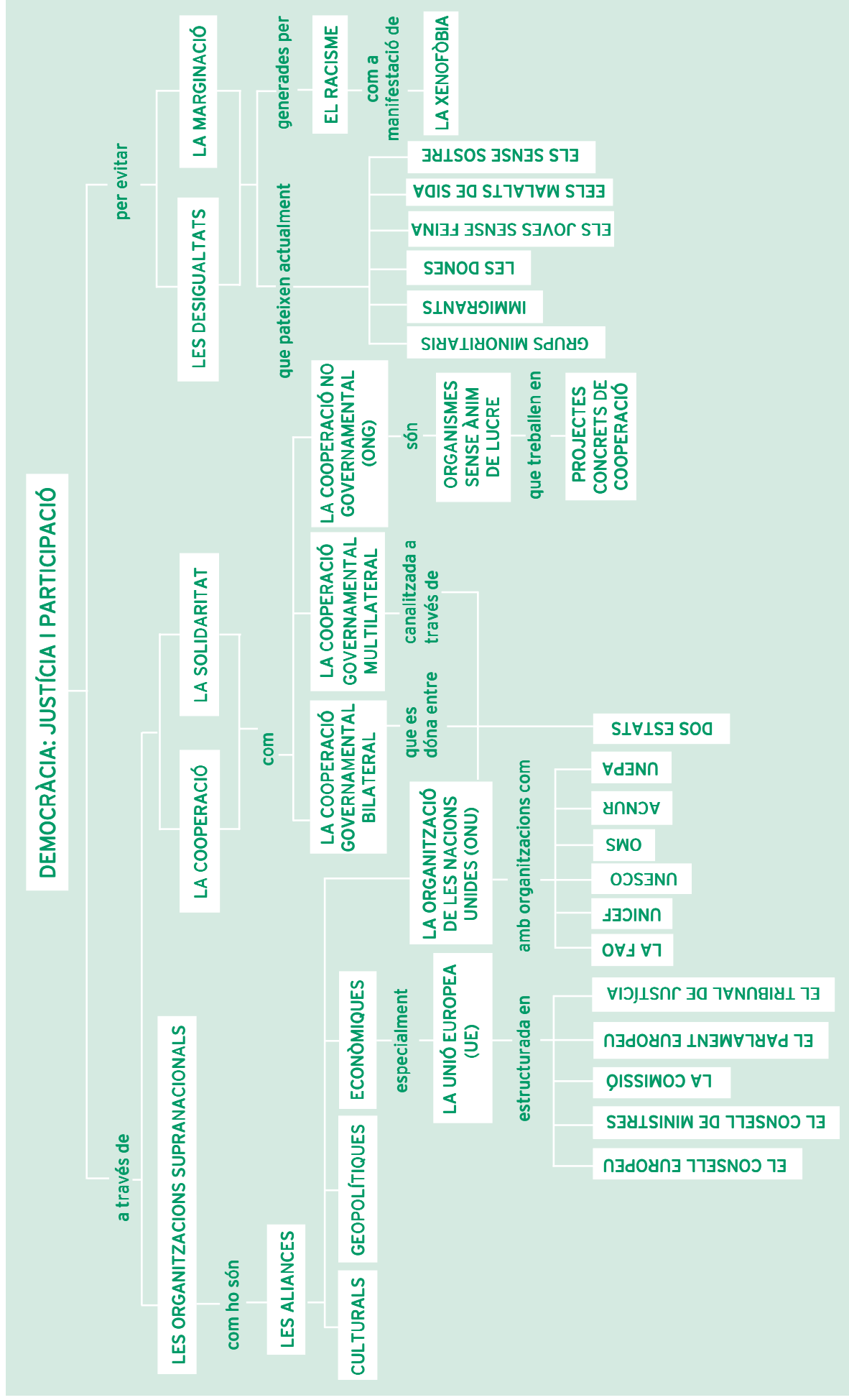
Activitat 5

econòmica, sexe, raça, malaltia, cultura

- a) malaltia
 b) sexe
 c) econòmic
 d) raça
 e) cultura

Activitat 6

- a) (V) (F)
 b) F V
 c) V
 d) V
 e) F

com ho porto?

QUADRE D'AUTOAVALUACIÓ

	Sí	No	A mitges	Activitat d'aprenentatge en què ho has treballat	Activitats complementàries en què ho has treballat	Activitats d'avaluació en què ho has treballat

Activitat 1

Activitat 2

- (F) (V)
- -
 -
 -
 -
 -
 -
 -

Activitat 3

- a) 1.
- 2.
- b) 1.
- 2.
- c) 1.
- 2.
- d) 1.
- 2.
- e) 1.
- 2.

- f) 1.
- 2.
- g) 1.
- 2.

Activitat 4

	Aliança geopolítica	Cooperació governamental
	Aliança econòmica	Cooperació no governamental
	ONU	Marginació
	Racisme	
1.		_____
2.		_____
3.	_____	_____
4.		_____
5.		_____
6.	_____	_____
7.		_____

Activitat 5

	Totalitària	Desequilibris
	Generals	Universal
	Popular	Poble
•	
•	
	
•	
•	

Activitat 6

-
- (.....)
-
- (.....)

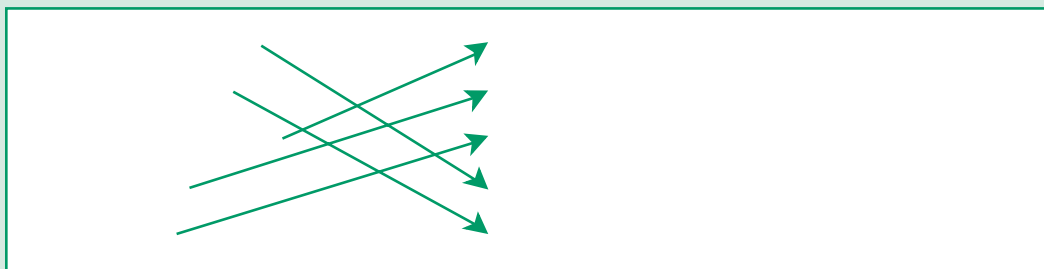
- (.....)
- (.....)
- (.....)
- (.....)
- (.....)
- (.....)
- (.....)
- (.....)

Activitat 7

- Organització de l'Atlàntic Nord (OTAN)
- Organització d'Estats Americans (OEA)
- Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP)
- Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)
- Associació del lliure canvi d'Amèrica del Nord (NAFTA)
- Comunitat d'Estats Independents (CEI)
- Mercat comú del Con Sud (MERCOSUR)
- Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO)
- Organització Mundial de la Salut (OMS)
- Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE)
- Organització per a la Unitat d'Àfrica (OUA)
- Organització de les Nacions Unides per a la infància (UNICEF)

ALIANCES ECONÒMIQUES	ALIANCES GEOPOLÍTIQUES	COOPERACIÓ GOVERNAMENTAL MULTILATERAL

Activitat 1

Activitat 2

- (F) (V)
- F
 - V
 - F
 - V
 - V
 - F
 - V

Activitat 3

- a) 1. Les juntes de defensa es van reunir a Cadis el 1812.
2.
- b) 1.
2. La Constitució de 1845 restringia la participació política a una minoria.
- c) 1. L'Estat espanyol és una Monarquia parlamentària.
2.
- d) 1. La Constitució de 1931 de la II República espanyola reconeixia per primer cop el vot de les dones a Espanya.
2.
- e) 1. La Constitució actual va ser aprovada per referèndum popular el 6 de desembre de 1978.
2.

- f) 1.
2. Els orígens democràtics a Catalunya cal cercar-los a l'edat mitjana.
- g) 1. L'Estatut de 1979 defineix com a òrgan de govern de Catalunya la Generalitat.
2.

Activitat 4

	Aliança geopolítica	Cooperació governamental
	Aliança econòmica	Cooperació no governamental
	ONU	Marginació
	Racisme	
1. Racisme
 2. Cooperació governamental
 3. Aliança geopolítica
 4. Cooperació no governamental
 5. l'ONU
 6. Aliança econòmica
 7. Marginació

Activitat 5

	Totalitària	Desequilibris
	Generals	Universal
	Popular	Poble
- poble
 - popular
 - universal
 - generals
 - totalitària
 - desequilibris

Activitat 6

- divisio
- federal
- laic

- parlamentària
- Judicial
- Municipals
- Diputacions
- Parlament
- President

Activitat 7

- Organització de l'Atlàntic Nord (OTAN)
- Organització d'Estats Americans (OEA)
- Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP)
- Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)
- Associació del lliure canvi d'Amèrica del Nord (NAFTA)
- Comunitat d'Estats Independents (CEI)
- Mercat comú del Con Sud (MERCOSUR)
- Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO)
- Organització Mundial de la Salut (OMS)
- Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE)
- Organització per a la Unitat d'Àfrica (OUA)
- Organització de les Nacions Unides per a la infància (UNICEF)

ALIANCES ECONÒMIQUES	ALIANCES GEOPOLÍTIQUES	COOPERACIÓ GOVERNAMENTAL MULTILATERAL
OPEP	OTAN	UNESCO
NAFTA	OEA	OMS
MERCOSUR	CEI	UNICEF
OCDE	OUA	FAO

Mòdul opcional Viure en democràcia

8

Àmbit de les Ciències Socials
i de la Participació

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació i Universitats

G₂ R₁ A₁ D₂ U₁ ï₁ S₁
ARA EN SECUNDÀRIA